Leto LXIV | Poštnina plačana v gotovini | V Ljubljani, v sredo, dne 23. septembra 1936. | Štev. 218 a | Cena 1.50 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563. Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Teden Rdečega križa

Vsako leto od 20. do 26. septembra se po celi državi praznuje teden Rdečega križa. Letos je ta proslava še posebno slovesna, ker je združena s proslavami 60-letnice Srbskega Rdečega križa, iz katerega je po prevratu nastalo Društvo Rdečega križa kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, oziroma pozneje kraljevine Jugoslavije. Rdeči križ je državna dobrodelna organizacija, katere prvotni in še vedno glavni namen je, skrbeti za tiste, ki so v obrambi domovine obnemogli v naporih in bi bili prav od vseh zapuščeni ali pa prepuščeni slučajnemu usmiljenju, ako skrb za nje ne bi bila organizirana pod enim vodstvom, ki more lajšati človeško gorje po vsem območju države.

Veliko stoletij je minulo, strašne vojske so bojevali narodi med seboj in nepregledna množica ranjencev je po bojiščih vsega sveta zdihovala v smrtnih mukah, preden je v prvih začetkih prišlo do izraza prepričanje, da ni samo dolžnost državljanov, da branijo državo in da dajo za njo tudi zdravje in celo življenje, ampak da je tudi dolžnost države, da tiste državljane, ki je ne morejo z orožjem v roki braniti na mejah, združi in poučuje, da pomagajo lajšati gorje bojišč. In zopet je preteklo veliko stoletij, preden se je res izpeljala organizirana pomoč ranjencem, pohabljencem in vsem vojnim žrtvam in slednjič še sirotam, materam in otrokom, ki so se zaradi varnosti države morale odpovedati zdravim moškim rokam, ki so jih doslej vzdrževale. V starem veku je bilo sicer junaško umreti za domovino, pesniki in pisatelji so slavili mrtve junake in kiparji so jih upodabljali, da se je mladina navduševala ob njih za nove napore, toda ranjenec je bil — razen prav redkih in osamljenih primerov zasebne pomoči — izven interesne sfere vojskujočih se držav. Država je nabirala vojake in jih oboroževala in vzdrževala, dokler so mogli biti vojaki, kogar pa je krutost orožja pahnila v onemoglo nebogljenost, iz katere si sam ni mogel pomagati, za državo ni bil več važen, kjer je obležal, je čakal hudega konca. Z napredkom kulture je počasi rastla in se krepila tudi zavest, da je tudi ranjenec ali stalno pohabljeni še vedno državljan in s strani države vreden vse skrbi in nege. V prvi šleski vojni, med Avstrijo in Prusijo, l. 1711., sta se prvič pogodili obe vojskujoči se državi, da bodo ranjence in bolnike brez ozira na to, h kateri vojski so v zdravem stanju spadali, zdravili zdravniki obeh strani. In tako je vsaka vojna — tega sredstva mednarodnega obračunavanja se še ni posrečilo črtati iz dolge vrste človeških nadlog, čeprav spada med tako hude, kakor »kruga in lakota« — v čimdalje groznejši luči pokazala, kako nujna je organizirana skrb za ranjence. Toda le počasi je človeško usmiljenje prodiralo v človeško krutost, da bi blažilo gorje in da bi se država oddolžila tistim, ki so za njo pustili na bojišču svoje zdrave sile. Še po bitki pri Leipzigu l. 1813. je 2000 ranjencev ležalo celih osem dni po bojiščih, ne da bi kdo komu prinesel grižljaj kruha ali požirek vode, kaj šele, da bi jim kdo celil rane. Danes pa je skrb za zdravje med moštvom in skrb za ranjence že posebna stroka vojske, ki jo skoro po vseh državah vodi Rdeči križ. Zato je popolnoma razumljivo, da vse države smatrajo podpiranje Rdečega križa za državljansko dolžnost in da hočejo k njegovemu delu pritegniti čim širše sloje.

Z dovršenostjo vojnega orožja raste tudi območje njegovih žrtev. Nekdaj je bila bojna črta nekaj točno opredeljenega in skoro začrtanega, danes te ostre meje ni več. Vsa napadena država je bojno polje, povsod vojna lahko zahteva svoje žrtve, zato mora biti tudi po vsej državi organizirana skrb za nje. To je eden izmed najmočnejših razlogov, zakaj vsi, ki jim je skrb državljanov pri srcu in ki poznajo človeško brezobzirnost, kadar se razbohoti v vojni vihri, tako zelo želc, da bi široke množice sodelovale pri Rdečem križu in se pod njegovim vodstvom poučile, kako se je mogoče kljub rafiniranosti modernega napadalnega orožja do največje mere obvarovati pred njegovo učinkovitostjo in da bi se obenem čim več posameznikov po vseh raztresenih krajih države osposobilo za strežbo bolnikov in ranjencev. Danes ne zadostuje več nekaj sanitetnih kolon, ki se pomikajo za borbeno vojsko, obložene z vsem sanitetnim materialom, saj je najbolj oddaljena vas nenadoma lahko v najhujšem bojnem metežu. Danes vojak ni samo tisti, ki gre v predpisani uniformi na bojno črto ali na mejo države, ampak vsak, tuzemec ali inozemec, ki se nahaja znotraj državnih meja, oziroma bojne črte, brez ozira na spol in starost zato tudi ranjenci ne bodo prihajali samo iz vrst pravih vojakov, ampak iz vrst državljanov sploh. Prav zato je pomen Rdečega križa čimdalje večji, njegovo področje se je z vojno tehniko vred, v kateri je pooseblјena brezobzirna želja po zemlji in njenih bogastvih, raztegnilo z nekdanje omejene bojne črte na vso državo, kot korektiv človeške krutosti, kot dokaz, da ostane v človeku tudi v dobi največje razrvanosti, ko so navidez vse strasti razproščene, še vedno nekaj dobrega in usmiljenega, s čemur hoče popraviti in omiliti, kar je mrtvo orožje hotelo uničiti.

Napak bi bilo, ako bi gledali v Rdečem križu samo dobrodelno organizacijo, ki malomarno čaka prve vojne, da bi šele takrat začela izvrševati svoj vzvišeni namen. Spričo velike socialne revščine, brezposelnosti in stanovanjske bede je Rdeči križ kar po naravnem toku razmer postal splošna človeška organizacija, ki je s svojo dobrodelno roko vedno v akciji. Ni ga skoro leta, da ne bi tega ali onega dela človeštva zadela kaka velika naravna nesreča, takrat je Rdeči križ vedno takoj pripravljen, da priskoči na pomoč. Tudi mi v naši ožji domovini smo bili že večkrat, zlasti ob velikih poplavah ali požarih deležni skrbi Rdečega križa, kar je vse ljudske množice prepričalo, da Rdeči križ ni organizacija, ki bi hranila dobrodelnost za čas morebitne vojne, ampak jo izkazuje ob vsaki potrebi, udarec nesreče je vedno hud, v vojnem ali mirnem stanju, in pomoč je vedno nekaj tolažilnega. Največji pomen te ustanove je v tem oziru v njeni mednarodnosti. Človeštvo je po Rdečem križu na neki način združeno v eno družino, kjer brat bratu priskoči na pomoč, čeprav ju delijo kontinenti in morje.

Teden Rdečega križa naj znova poživi misel na to veliko, obče človeško organizacijo in pred očmi vseh slojev pokaže njene velike in pomembne naloge, obenem pa naj tudi da priliko, da se v posameznikih tudi dejansko izkaže požrtvovalnost in razumevanje njenih plemenitih namenov. Rdeči križ ni navadna organizacija, ki živi od občnega zbora do občnega zbora, ampak je dobrodelna roka države, nad katero kot pokrovitelj bdi Nj. Vel. kralj Peter II. s svojo materjo Nj. Vel. kraljico Marijo in ki jo kot predsednik celotne ustanove vodi Nj. Vel. knez-namestnik Pavle. Zaradi vseh teh okolnosti teden Rdečega križa ne bo šel mimo nas kakor običajna jubilejna prireditev tega ali onega društva, ampak bo vse plemenite duhove združil pod blago idejo, ki je glas človeške duše, ki na vseh krajih in v vseh razmerah vpije po dobroti in lepoti. Čimbolj bo v miru prodirala med nas misel Rdečega križa o človekoljubju in usmiljenju, tem bolj se bo odmikala od nas grozotnost vojne.

Španija federalna sovjetska republika

Hude posledice za vso Evropo

London, 22. septembra. b. Davi so prispele v London alarmantne vesti, da se vlada Larga Caballera pogaja za popolno reorganizacijo španske države, ki bo proglašena kot federativna kmečko-delavska republika. Verjetno je, da bo sedanji ministrski predsednik Caballero prevzel kot predsednik strokovne zveze predsedstvo v projektiranem narodnem svetu. Vsa državna uprava bo formalno razpuščena in bo prenešena na posamezne zvezne republike. Razen tega se bo takoj sestavil vrhovni vojni svet za vso Španijo, ki bo prevzel vrhovno vojno poveljstvo nad vsemi vojaškimi silami Španije (v kolikor se nahajajo na področju, ki je še pod upravo madridske vlade).

Gornjo informacijo potrjuje poluradna agencija Radio, ki trdi, da je snoči ministrski predsednik Caballero dolgo konferiral s predstavniki dveh najmočnejših sindikalističnih organizacij glede razveljavljenja stare in sprejema nove ustave.

Na ta usodepolni korak se je moral ministrski predsednik Largo Caballero odločiti radi energične zahteve anarhističnih in komunističnih krogov, ki zahtevajo takojšnjo ustanovitev federativne kmečko-delavske španske republike po vzorcu Sovjetske Rusije.

V novi republiki bo srednji stan poponoma izključen in izključeni bodo tudi vsi višji krogi, vsa oblast pa bo izročena delavcem in kmetom, ki bodo takoj pričeli s kolektivizacijo zemlje.

Anglija skrajno razburjena

London, 22. sept. b. V tukajšnjih vladnih in gospodarskih krogih so povzročile vesti iz Madrida, da namerava sedanja vlada spremeniti ustavo in ustanoviti novo federativno kmečko-delavsko republiko, veliko vznemirjenje in senzacijo, ker se angleški državni in privatni kapital boji ogromnih izgub, ki bi jih utrpel s takšno rešitvijo španske vlade v Madridu. Angleški privatniki in država imajo v raznih španskih industrijskih in gospodarskih podjetjih, zlasti pa v rudnikih naloženih okoli 500 milijonov funtov in je njih razburjenje popolnoma razumljivo. Grozi pa še druga škoda. V angleških krogih resno poudarjajo, da bi proglasitev federalne republike, ki bi se eventualno raztegnila tudi na španske kolonije, mogla imeti usodepolne posledice ne samo za angleške, temveč tudi za kolonije vseh ostalih držav.

V Londonu so bili sicer pripravljeni na iznenadenja, takoj ko je prevzel v svoje roke predsedstvo vlade Largo Caballero, toda potem, ko je vlada v Barceloni dovolila Levu Trockemu, da se sme nastaniti v Španiji, je šele postalo čisto jasno, v kakšno smer se zna obrniti notranja politika sedanje španske vlade. Iznenadenje je prišlo skoraj nepričakovano, prekmalu.

V sedanji težki dobi mednarodnega gospodarstva angleška vlada ne bo nikdar dovolila, da se v Evropi ponovi primer sovjetske Rusije, da se z eno samo potezo zbrišejo v novi sovjetski državi vsi državni, komunalni in privatni dolgovi, temveč se bo proti temu uprla z vsemi silami, zlasti še, ker so poleg investiranega kapitala ogroženi še tudi njeni kolonialni interesi zaradi nevarne preosnove notranje državne ureditve.

Poleg vsega tega bi se s proglasitvijo federalne kmečko-delavske republike v Španiji znatno omajalo ravnotežje na Sredozemskem morju, ker bi se pričela v vso stvar zelo aktivno vmešavati sovjetska Rusija.

Nobenega dvoma ni, da bo madridski eksperiment usodepolno deloval na bodočo politiko angleške vlade. Že snoči so opazili, da je imel zunanji minister Anthony Eden zelo dolgo konferenco s portugalskim zunanjim ministrom, vendar pa se o vsebini te konference ni moglo ničesar zvedeti.

Francoska vlada v najhujših skrbeh

Pariz. Proglasitev španske sovjetske republike je tudi v tukajšnjih vladnih in političnih krogih povzročila presenečenje in veliko nejevoljo. Korak Larga Caballera, ki je bil brez dvoma storjen pod pritiskom komunistov, bo imel zelo hude posledice in bo zelo poslabšal mednarodni položaj. V prvi vrsti se francoska vlada boji, da ne bi Anglija sedaj odkkrito stopila na stran španskih nacionalistov in jih direktno podpirala preko Portugala. To bi potem imelo neizogibno za posledico skrajno poslabšanje odnošajev s sovjetsko Rusijo in nevarno pregrupacijo vseh evropskih oziroma mednarodnih sil. V krogih vlade se korak madridske vlade označuje kot brezprimerna taktična napaka, od katere bo imela korist samo reakcija. Razburjenje v Parizu se ne da prav popisati in telegrafski ter telefonični razgovori z Barcelono in Madridom se vršijo drug za drugim. Govori se, da se zbere ministrski svet pri predsedniku republike.

Rdeči teror

Pariz, 22. septembra. b. Agencija Radio poroča iz Madrida, da je bil bivši španski minister za notranje zadeve Alfonzo Salazar obsojen na smrt. Obsodba je bila davi že izvršena. Bivšemu notranjemu ministru očita sedanji rdeči režim v Španiji, da je vedel za zaroto upornikov, da pa jo je celo zagovarjal in podpiral, namesto da bi obvestil o tem takoj legalno vlado, katere član je bil.

Berlin, 22. septembra. AA. (DNB.) Iz Saint Jeana de Luza poročajo: Še zmerom je negotova usoda skupine otrok iz Saragosse in Catataida, ki se je že od junija meseca mudila v nekem letovišču pri Orionu. Nacionalistične čete jih po zavzetju mesta niso našle. Očividci izjavljajo, da so rdeči naložili otroke ponoči iz postelj v tovorne avtomobile in jih odpeljali v neznano smer. Ker nihče ne ve, kaj se je tem otrokom pripetilo, so njihovi starši v Saragossi v velikih skrbeh.

Nacionalisti bodo dali Baskom avtonomijo

London, 22. septembra. b. Vzporedno s špansko vlado v Madridu dela tudi nacionalna vlada v Burgosu na reorganizaciji španske države. Tudi vlada v Burgosu je izjavila, da je pripravljena proglasiti Španijo kot federativno republiko odnosno zvezno špansko državo. Zaradi tega se v San Sebastianu že vodijo pogajanja z baskiškimi nacionalisti. V predlogu španskih upornikov, ki imajo začasno vlado v Burgosu, se predvideva, da bo vsaka zvezna država imela v vladi po enega zastopnika. Pogajanja z baskiškimi nacionalisti so že toliko napredovala, da je v Burgos odpotovala baskiška delegacija, da podpiše pogajanja z generalom Francom. Če pride med vlado v Burgosu in baskiškimi nacionalisti do sporazuma in če bo vlada v Burgosu zares proglasila zvezno državo, se bodo boji na severu bržkone končali brez nadaljnega prelivanja krvi, ker bodo baksiški nacionalisti, ki jim gre samo za avtonomijo, hitro obračunali z anarhističnimi in komunističnimi elementi v vseh severnih pokrajinah Španije, kjer hočejo pristaši rdeče fronte še vedno kljub številnim porazom nuditi odpor belim četam.

Prodiranje proti Madridu

Pariz, 22. septembra. b. Po vesteh iz Španije prodirajo čete podpolkovnika Yague brez posebnega odpora naprej. Za Santa Ollalio so zavzele bele čete sedaj še Marquedo, ki leži severozapadno od Toleda. Čete podpolkovnika Yague so sedaj le še 15 km od Toleda. Miličniki so povsod v obrambi in se z velikimi žrtvami brez uspeha upirajo prodiranju upornikov. Zaradi nevarnega položaja je vlada poslala iz Madrida močnejše oddelke, da ustavijo čete, ki prodirajo proti Toledu. S tem pa je oslabljena fronta pred Madridom, ki je tudi ogrožena po novi skrbno pripravljeni ofenzivi uporniških čet.

Kadeti v Alcazarju se še vedno branijo in so ponovno odbili nekaj naskokov rudarjev, ki oblegajo trdnjavo.

Na aragonskem bojišču ni bilo znatnejših borb. Uporniki so odbili vse naskoke vladnih miličnikov na Saragoso in Huesco.

Uporniki poročajo, da je v Barceloni prišlo do upora in miličniki odklanjajo, da bi šli na razna bojišča v Saragosi in Huesci.

Burgos, 22. septembra. b. Uporniške čete so zopet zasedle balearski otok Idiso. Vladne čete niso dale skoraj nobenega odpora.

Na sektorju pri Huesci so čete generala Molleja prešle v ofenzivo in prebile prvo bojno črto vladnih čet. Miličniki so se umaknili za 15 km nazaj.

Abesinija zmešala velesilam vse račune

Italija izstopi iz ZN?

Ženeva, 22. septembra. c. Danes se je borba proti Abesiniji nadaljevala Abesinski problem skušajo sedaj potopiti v labirintu procedure. Vendar pa gre to zelo težko in danes se še zmeraj zdi, da so male države, ki zahtevajo v abesinskem vprašanju načelno odločitev, odnesle lepo zmago. Velesile so danes morale pristati na to, da se bo abesinsko vprašanje reševalo še pred mednarodnim sodiščem v Haagu. Borba je trajala ves dan.

Prva seja plenuma se je začela ob 10. uri pod predsedstvom predsednika zasedanja Saavedra Lamasa. Seja je bila kratka; delegati Abesinije so bili navzoči. Skupščina je samo sprejela dnevni red in izvolila več pododborov, ki bodo obravnavali običajne zadeve tajništva in uprave ZN. Seja se je končala ob 10.50.

Takoj nato se je vršila seja verifikacijskega odbora, ki mora sklepati o tem, ali se Abesinija izključi ali ne. Seji tega odbora je predsedoval delegat Peruja in seja je trajala nad dve uri. **Delegati Abesinije so zahtevali, da morajo biti pripuščeni k tej seji in njihovi zahtevi je bilo ugodeno.** Ko je po 13. uri bila seja končana, je bilo izdano poročilo, da je verifikacijski odbor soglasno sklenil, **da se abesinski problem predloži mednarodnemu razsodišču v Haagu.**

Vendar pa še vedno ni bilo odločeno, ali se sme abesinska delegacija še udeleževati sej skupščine, dokler sodišče ne izgovori svoje besede. Če bi delegacija že bila na sejah pred odločitvijo sodišča, bi to pomenilo, da si ta delegacija lasti mesto, o katerem naj odloči šele sodišče. Zato je na seji odbora bil izvoljen pododbor z Limburgom in Politisom na čelu, ki je na popoldanski seji moral sestaviti formalno noto v obliki vprašanja na sodišče in pa o tem, ali sme delegacija biti na sejah že pred odločitvijo v Haagu.

Ko je ta pododbor popoldne že zasedal, **so iz Ženeve odšli zadnji italijanski zastopniki.** Bili so to delegati italijanskega prosvetnega ministrstva, ki so bili na zborovanju radiokonference Zveze narodov. Ti delegati so odšli in kmalu nato se je razneslo, **da misli Italija sedaj Zvezo narodov definitivno zapustiti.** Drugi pa pravijo, da je to zadnji opomin Zvezi narodov, da naj izžene Abesinijo, če hoče Italijo še šteti med svoje člane. Jutri se namreč sestane plenum Zveze narodov, ki mora na popoldanski seji z glasovanjem sprejeti na znanje poročilo in predloge verifikacijskega odbora. V tem glasovanju lahko plenum prevrže sklepe verifikacijskega odbora, v kolikor se nanašajo na Abesinijo.

Pravo zasedanje skupščine ZN se bo tako začelo najbrž šele v četrtek. Prvi bo govoril francoski zunanji minister Delbos, za njim pa bo takoj govoril Eden.

Rusija nejevoljna na Francijo

Pariz, 22. sept. b. Zaradi nepričakovanega razvoja dogodkov v Ženevi je zavladala v tukajšnjih političnih krogih velika skrb, ker se zopet obeta mednarodna poostritev sedanjega stanja v Evropi. Poluradni »Petit Parisien« izjavlja, da nima nobenega smisla, da se je negus odločil, da italijansko-abesinski spor reši mednarodno sodišče v Haagu, ker tu vendar ne gre več za pravno rešitev vprašanja, ki več ne obstoja, ker je Italija stvarni gospodar Abesinije. Negus je zapustil državo in pobegnil z državnim premoženjem čez mejo Abesinije, ter danes sploh nima nobene pravice več imenovati delegacije kot vladar, lahko pa to stori samo še kot privatna oseba.

Pertinax piše v »Echo de Paris«, **da so najznamenitejši pravniki prepričani, da bo dalo haaško sodišče negušu prav. Toda Mussolini bo še pred tem odločno zahteval priznanje novega rimskega imperija, da enkrat za vselej spravi to vprašanje s sveta.**

Pertinaxove informacije potrjuje »L'Oeuvre«, glasilo francoskih radikalov, ki se bavi istočasno tudi s tališčem sovjetske Rusije v Ženevi in pravi, da Litvinov ni nič več tako popustljiv napram buržujskim državam, kakor je bil preje, kar je povzročilo splošno začudenje. Pertinax tolmači to stališče Litvinova in ugotavlja, **da kljub pričakovanju sovjetske Rusije po sklepu francosko-sovjetske pogodbe ni prišlo do kakšnih resnejših generalštabnih pogajanj med Francijo in sovjetsko Rusijo. Istotako so skoraj popolnoma zaspala pogajanja med Češkoslovaško ter Rusijo. Pa tudi pogajanja med Rusijo in Romunijo so potisnjena z dnevnega reda. Sploh debate med zastopniki sovjetske Rusije in Romunije ter Češkoslovaške nič več ne potekajo vzporedno s francoskimi,** kakor je to bilo še pred dobrim mesecem.

Litvinov je torej razočaran in zato tudi ne misli več podpirati Francije v abesinski zadevi. Rusija nima neposrednega interesa na sodelovanju Italije v Ženevi, kakor ga imajo n. pr. države, ki so podpisale lokarnsko pogodbo, ter zaradi tega tudi ne namerava plačati italijanskega sodelovanja s tem, da bi samo za las odstopila od svojih načel.

Dunajska vremenska napoved: Nadpovprečna temperatura, spremenljiva pretežno močna oblačnost.

Uredba o likvidaciji kmečkih dolgov

Belgrad, 22. septembra. m. Po podatkih, ki jih je dobil »Jugoslovanski kurir« ima najnovejši načrt uredbe o kmetijskih dolgovih sledeči naslov: »Uredba o likvidaciji kmetijskih dolgov, ki so nastali pred aprilom 1932.«

Uredba vsebuje 42 členov in se glasi:

Kot kmetski dolgovi se smatrajo oni dolgovi kmetov, ki so za časa, ko so se zadolžili, bili kmetje in katerim je poljedelstvo že davno poklic in se pečajo s poljedelstvom tudi v času, ko stopa ta uredba v veljavo. Za kmetske dolgove se smatrajo vse obveznosti v denarju zasebnega in javnopravnega značaja, brez ozira na to, s katere podlage izhajajo in brez ozira, če jih kmetje dolgujejo kot glavni dolžniki ali kot poroki. Porok, ki ni kmet, odgovarja na enak način kot kmet, ki je dolžan.

Ne smatrajo se za kmetske dolgove javne dajatve, pristojbine, kakor tudi ne blagovni dolgovi do 500 Din, ki so nastali po 20. oktobru leta 1930, v kolikor niso pretvorjeni v menične terjatve. Dalje se ne smatrajo za kmetske dolgove terjatve od nasledstva. Ako imajo dolgovi po 20. aprilu 1932 podlago v denarju, se smatrajo prav tako za kmetske dolgove.

Predpisi te uredbe ne veljajo za Narodno banko, za Državno hipotekarno banko in za Priv. agrarno banko. Te ustanove se pooblaščajo, da v okviru svoje pristojnosti izdajo posebne odloke o olajšavah onim dolžnikom, ki bi se lahko poslužili te uredbe. V ta namen bo ustanovljen pri Privilegirani agrarni banki poseben fond pod imenom »Posebni fond za reguliranje kmetijskih dolgov.« Ta fond se dotira iz dohodkov, ki pripadajo državi, od razredne loterije, iz dividend (3%) delnic Privilegirane banke in iz zneska 5 milijonov Din, ki se bo vsako leto vnesel za ta fond v državni proračun.

Kmetje, katerih posestvo presega 75 ha in družinske zadruge, katerih posestva presegajo 200 ha orne zemlje, bodo plačevali svoje dolgove na tale način:

Skupni znesek se bo razdelil na skupno število hektarjev. Oni del dolga, ki odpade na 75 oziroma na 200 ha, bo izplačal dolžnik, ako dolg za 1 ha znaša več kot 3000 Din v roku 15 let, ako pa dolg znaša 3000 Din, v roku 10 let s 4 in pol odstot. obrestmi. Za manjše dolgove in dolgove za ostale dele posestva ne velja ta uredba. Takih terjatev Privilegirana agrarna banka ne bo prevzela.

Terjatve zavarovalnih zavodov, ustanov za delavsko in nameščensko zavarovanje in ustanov, ki upravljajo s pupilarnim denarjem, se bodo izplačale po predpisanem načrtu v roku 12 let z 3% obrestmi. Prva anuiteta mora biti plačana do 15. novembra 1936, a ostale letne anuitete vsako leto do 15. novembra. Privatne dolgove, ki jih zadene ta uredba, napram denarnim zavodom, samoupravnim hranilnicam, zadrugam vseh oblik, zadružnim zvezam, okrajnim premoženjskim zakladom, prevzame priviligirana agrarna banka, ki se pooblašča, da za račun države in po odredbah te uredbe regulira te obveze in da izterja te obveznosti. S predajo listin o dolgovanju se polnovelijavno prenesejo vse terjatve na Privilegirano agrarno banko, ki bo dolgovanje kotrolirala potom občin. Kmetje postanejo na ta način dolžniki Privilegirane agrarne banke. Od vsot, katere denarni zavodi, samoupravne hranilnice, zadruge vseh oblik, zadružne zveze in okrajni premoženjski zaklad, izroče Privilegirani agrarni banki, se bo odbil znesek 25%. Ta znesek morajo denarni zavodi in druge zgoraj navedene ustanove kriti v breme vseh rezerv in v breme 50% svojega kapitala, oziroma deležev, vplačanih na dan 20. aprila 1932.

V kolikor se s temi vrednostmi ne bodo mogle pokriti razlike, bo pokrila razliko država na ta način, da izda obligacije. Obligacije bo izdala Privilegirana agrarna banka, garancijo pa prevzame država. Obligacije bodo nosile 3% obresti in se bodo z amortizirale v roku 20 let. Vsebino oblike in način izplačila obligacij bo predpisal s posebnim pravilnikom finančni minister. Privilegirana agrarna banka bo po odbitku 50% od skupnih ugotovljenih, a ne zmanjšanih terjatev odprla za ustanove, ki so izročile terjatve, tekoči račun, iz katerega se bo denarnim zavodom in ostalim omenjenim ustanovam izplačevala letna anuiteta s 3% obrestmi v roku 14 let. Obresti do 20. aprila 1932 se bodo vračunavale glavnemu dolgu in tako dobljeni znesek bo služil kot podlaga za zmanjšanje dolga. Za prevzete terjatve od denarnih zavodov in zgoraj omenjenih ustanov se ustanovi pri Privilegirani agrarni banki fond po imenom: Fond za izplačilo kmetijskih dolgov. S tem fondom upravlja upravni odbor banke. V fond se votira vsakega leta znesek, ki se določi s proračunom, nadalje zneski, ki jih Privilegirana agrarna banka dobi z izterjavanjem obrokov, in vsi drugi dohodki banke od obvez dolžnikov-kmetov, ki jih zadene ta uredba. Stroški za ureditev dolgov gredo v breme fonda.

Privilegirana agrarna banka se pooblašča, da more izdati denarnim zavodom in zgoraj omenjenim ustanovan v višini njihovih terjatev posebne bone. Ti boni se bodo imenovali boni kmetskih dolgov Privilegirane agrarne banke in bodo služili denarnim ustanovam za nabavljanje denarnih sredstev potom lombarda. Dolgovi kmetov, ki jih zadene ta uredba in ki presegajo 25.000 dinarjev, se znižajo po individualnem stanju posameznega dolžnika za največ 30%. Dolžniki, katerih dolgovi znašajo preko 50% njihove imovine, lahko zahtevajo znižanje za 50%. Odlok o tem bo izdalo pristojno okrajno sodišče. Te dolgove bo plačala Privilegirana agrarna banka z obrestmi 4.5% v roku 12 let. Prvi obrok mora biti plačan do 15. novembra 1936, vsi ostali obroki pa vsako nadaljnje leto do 15. novembra.

Kmetje, ki jih zadene ta uredba, bodo plačali svoje dolgove privatnim osebam takole:

Dolgovi, ki izvirajo iz nakupa blaga na kredit ali pa iz obrta, se bodo izplačali v roku 12 let brezobrestno. Prvi obrok mora biti plačan do 15. novembra 1936. Vsi ostali obroki do 15. novembra vsakega nadaljnjega leta.

Dolgovi iz ostalih pravnih naslovov se zmanjšajo za 50% in se bodo izplačali v roku 12 let z 1 odstotnimi obrestmi. Roki pačila so: prvi do 15. novembra 1936, ostali vsako nadaljnje leto do 15. novembra.

Vsa obstoječa dolžniška potrdila o dolgovih se morajo zamenjati z novimi dokazili. Ako dolžnik ne plača obroka po določenem plačilnem načrtu, ima upnik pravico zahtevati naplačilo vsega zneska, ki je zmanjšan v zgornjem smislu, in to sodnim potom. Poslovanje po tej uredbi je oproščeno vseh taks.

Kmetijski minister v sporazumu s finančnim, pravosodnim in trgovinskim ministrom, kakor tudi v soglasju z upravo agrarne banke se pooblašča, da izda pravilnik za izvršitev uredbe o likvidaciji kmetskih dolgov, nastalih po 20. aprilu 1932. Pravosodni minister se pooblašča, de v sporazumu s pristojnimi ministri izda avtentično tolmačenje predpisov te uredbe.

Blum se čedalje bolj odmika od komunistov

Pariz, 22. septembra. Skupščina radikalne stranke, **ki se je imela vršiti te dni v Biarritzu, je** odložena na drugo polovico oktobra, baje zaradi tega, ker je ta kraj sedaj prenapolnjen s španskimi begunci, v resnici pa zato, ker hoče vodstvo preprečiti, da ne bi na skupščini prišlo do ostrih napadov na vlado, kar bi zelo škodljivo vplivalo na ljudsko fronto, ki se itak že nevarno maje. Radikalna stranka nikakor ne misli na izpremembo politične smeri, pač pa je vznemirjena zaradi neprestanih posegov socialističnega in komunističnega delavstva v zasebno lastnino in zaradi izpodkopavanja demokracije sploh, ki si jo dovoljuje komunistična agitacija in politična delavnost. Radikalna stranka je izdala geslo, **da se je treba nepremagljivo držati leve smeri, da pa je vlada v nobenem oziru ne sme prekoračiti.**

Ne gre več za mezde, ampak za demokracijo

Ministrski predsednik Leon Blum je sam primoran, da se čedalje bolj obrača proti skrajni levici, to se pravi, proti svojim lastnim »tovarišem«, kakor jih sam imenuje. Imel je shod v Poissyju, na katerem je postavil levici svoje levice naravnost ultimatum, rekoč: »Če se bo agitacija skrajne levice v dosedanji smeri nadaljevala, in če delavci vladi ne bodo zaupali, vlada ne bo mogla izpolniti svoje naloge.« To se pravi, da hoče Blum, v slučaju, če bi se štrajki nadaljevali in zasedle tovarne, odstopiti. Socialistični ministri svojega šefa zaenkrat ne podpirajo, pač pa radikalni ministri, ki imajo sedaj shod za shodom in v svojih govorih jasno kažejo, da ne bodo mogli z vladno levico delati dalje, ako se socialisti ne bodo popolnoma ločili od komunistov. Najbolj značilen je bil shod vojnega ministra Daladiera, ki je najprej pribil, da bi se ljudska fronta ne bila mogla nikoli stvoriti brez radikalov in da delavstvo ne bi bilo dobilo socialnih zakonov, ako ne bi bila pri tem sodelovala radikalna stranka. Potem je dejal, **da je treba prenehati z mezdnimi spori, ki jih izzivajo hujskači, predvsem pa se ne sme ustavljati in motiti industrijska proizvodnja z zasedanjem tovarn, ker se s tem povzroča nered v produkciji in se ogroža tudi državna obramba. Tudi napadanje posameznikov in kršenje osebne svobode ter osebne lasti je treba likvidirati.** V istem smislu je govoril predsednik parlamenta Campichy, ki je dejal da nikakor ne gre za mezdna vprašanja, ki jih izzivajo skrajneži čisto brez potrebe, ker se mezde za enkrat itak ne dajo več zvišati, **če nočemo spričo vedno bolj naraščajočih cen izzvati gospodarskega poloma in uničenja vrednosti franka, ampak gre za republikansko demokratično idejo.** Enako je govoril trgovinski minister Bastid, ki je dejal, da **»morejo samo ljudje, ki so neumni ko bik, želeti državnega vodstva industrije«.** Pravosodni minister Rucard, ki je govoril v Epinalu, pa je izjavil, da stojimo pred odločitvijo, ali bo zmagala razredna diktatura, ali pa demokracija in da si mora vsak Francoz biti na jasnem, kaj bi za Francijo in za Evropo taka diktatura pomenila.

Velika večina francoskega naroda to stališče meščanskih levičarjev popolnoma odobrava, ker so zaveda, da je mogoč uspeh socialne reformne politike g. Bluma samo, če se ne bo kršil državljanski mir in če se bo socialna reforma Francije nadaljevala potom demokratičnega razvoja. Toda, kakor vedno, ni večina dovolj odločna, da bi baš sedaj, ko je to nujno treba, ustavila hujskanje komunističnih vodij, ki predstavljajo plačane agente židovskega triumvirata v Moskvi. Veliko stavkovno gibanje v Lilleu je sicer ustavljeno, toda štrajki le še niso popolnoma ponehali. Tovarna za umetno svilo v Rhodiaseta pri Lyonu je še vedno v rokah delavskega sovjeta, medtem ko so stavkujoči delavci izpraznili Martinove peči v Grand-Queillu, ki so jih imeli zasedene 58 dni. Zdaj pričakujejo, da se bodo vrnili na delo predilniški delavci na zapadni meji. Stavbinski delavci v Toursu pa stavkajo dalje in v raznih manjših krajih severne Francije so izbruhnile nove stavke, katere rabijo komunisti, da bi delavstvo ne pozabilo na proletarsko diktaturo kot na svoj končni cilj.

„Kdor dela v Franciji za revolucijo, ta je izdajalec domovine!“

Jedro francoske krize obstoji v tem, **da je v strahu veliki in mali kapital. Gospodarsko življenje je zaradi ostre deflacije globoko zmoteno. Visoke cene kruha, mesa, manufakture in drugih izdelkov povzroča vsem slojem največje skrbi.** Ljudje se izpraševajo, kaj bi se zgodilo s Francijo, **če bi se v njej razvnela državljanska vojska kakor v Španiji.** Med Španijo in Francijo ni nobene primere. Španci se lahko še dolgo koljejo med seboj, ne da bi bila Španija kot taka ogrožena, **dočim bi vnanji sovražniki Francijo na zapadu in na jugu takoj napadli, če bi v njej izbruhnila revolucija.** Ljudstvo v Franciji je neomejen gospod v parlamentu in mu zato revolucije ni treba. To je dejal tudi Blum v Poissyju v svojem jako posrečenem govoru, v katerem je dejal, **da vsak, kdor dela na revolucijo in povzroča, da ima inozemstvo vtis, kakor da bi se v Franciji pripravljala državljanska vojska, dela v pogubo Francije in je prav za prav izdajalec domovine. Francija mora izvršiti eno največjih socialnih reform, kar jih je, samo, če se varuje demokratični red, mir in sloga.** Še celo tak skrajnež, kakor je notranji minister Salengro, je v Arpagonu svaril delavstvo, ker ima na Španiji lep zgled, kam bi kaj takega privedlo froncosko ljudstvo.

Ali ni že prepozno?

Francoska javnost sicer popolnoma odobrava stališče g. Bluma in radikalno izpremembo, ki se je izvršila v gospodu Salengru, meni pa, da sta se izpreobrnila prepozno, ker ne smeta od komunistov pričakovati, da bi se dali pregovoriti v imenu demokracije, miru in sloge, ki jo komunizem ne mara, ampak smatra kvečjemu za kratek odmor na poti do komunistične diktature. **Ali se bodo morali socialisti in liberalci popolnoma ločiti od komunistom in komunizmu napovedali odločen boj, ali pa jih bo revolucija, ki so jo nepremišljeno v svoji napačni ideologiji izzvali, požrla. To je tudi mnenje v vodstvu armade, ki je edina najmočnejša obramba Francije pred zunanjimi in notranjimi sovražniki in tudi največja nada vse demoliubne demokracije proti naraščajočemu roverstvu klike, koje vodja hodi po svoja navodila v tujo državo.**

Sporazum v tekstilni stroki

Ljubljana, 22. septembra.

Pogajanja med delegacijo delodajalcev in delegacijo tekstilnega delavstva so se nadaljevala v ponedeljek ves dan, do definitivnega sporazuma pa kljub ugodnim izgledom ni prišlo. V ponedeljek zvečer je delegacija delavstva predložila delodajalcem nove predloge za mezdno tarifo, ki so jo delodajalci danes dopoldne vzeli v temeljit pretres. Razprava o predloženih predlogih v torek je trajala od 8 zjutraj do 2 popoldne in se ob 3 nadaljevala. Istočasno so imeli zastopniki delavstva svojo sejo. Kakor smo pravilno sklepali, je bila mezdna tarifa tista sporna točka, zaradi katere so se pogajanja zavlekla.

Delegacija delavstva je hotela na vsak način doseči višje mezde za nižje kategorije in izenačenje mezd v vseh podjetjih. Nekatere tovarne so, kakor znano, svoje delavstvo slabše plačevale kot druge. Izenačenje mezd je torej razumeti tako, da ostanejo višje mezde, ki so jih že dozdaj plačevala posamezna podjetja, nedotaknjena.

Ob pol 5 popoldne sta se sestali spet obe skupini v knjižnici Zbornice za TOI in se pogajali neprekinjeno do 9 zvečer. **Tedaj pa je bil sporazum glede kolektivne pogodbe, splošnega in tarifnega dela dosežen. Zaradi sestave zapisnika se delegacija delavstva in delegacija delodajalcev danes, t. j. v sredo dopoldne ob pol 11 spet sestane, nakar bo pogodba podpisana.** O podrobnostih današnjih pogajanj bomo še poročali.

Vest o doseženem sporazumu bo gotovo z največjim zadoščenjem sprejela vsa javnost.

Premestitve profesorjev

Antić Silva iz Maribora v Ljubljano.
Arko Ciril iz Križevcev na III. realno gimnazijo v Ljubljani.
Boršnik Mara iz Celja na II. drž. realno gimnazijo v Ljubljani.
Cajnkar Tomo iz Maribora (humanistična gimnazija) na realno gimnazijo istotam.
Kanduč Rajko iz Kočevja na III. realno gimnazijo v Ljubljani.
Kocbek Edvard iz Varaždina na III. realno gimnazijo v Ljubljani.
Kordić Stjepan iz Ljubljane v Osijek.
Kozina Elizabeta iz Tuzle v Kranj.
Kranjec Rudolf iz Novega mesta v Sarajevo.
Merčun Alojzij iz Kranja v Ljubljano na prvo realno gimnazijo.
Molinaro Ivan iz Ptuja v Ljubljano na III. realno gimnazijo.
Oven Anton iz Maribora v Ljubljano na II. realno gimnazijo.
Pirnat Josip iz Maribora (realna gimnazija) na humanistično.
Pobegajlov Anatol iz Kranja v Ljubljano na I. realno gimnazijo.
Pegelj Rudolf iz Murske Sobote v Maribor na realno gimnazijo.
Ribar Katinka iz Maribora na ljubljansko učiteljišče.
Sajevic Anton iz Ljubljane (III. realna gimnazija) na I. realno gimnazijo.
Smudj Zofija iz Maribora v Rumo.
Vedral Ljudmila iz mariborskega učiteljišča na ljubljansko učiteljišče.
Dr. Zavrtanik Peter iz III. realne gimnazije v Ljubljani na I. realno gimnazijo v Ljubljani.
Zužek Lojze iz mariborske realne gimnazije na humanistično istotam.

Premestitve suplentov

Antić Julij iz Negotina v Celje.
Baraga Srečko iz Novega mesta v Maribor na realno gimnazijo.
Bernik Lojze iz Senja v Kragujevac.
Bunc Stanislav iz I. realne gimnazije v Ljubljani na mariborsko realno gimnazijo.
Dular Jože iz Ptuja v Kranj.
Fabjan Viktor iz II. realne gimnazije v Ljubljani v Mursko Soboto.
Fermevc Lelja iz Maribora v Ptuj.
Gorjanc Leopold iz Podgorice v Ptuj.
Jančič Ana iz Murske Sobote v Celje.
Jesenovec Franc iz Ljubljane v Mursko Soboto.
Lastavec Douglas iz Podgorice v Glino.
Merhar Boris iz Ljubljane v Novo mesto.
Mihelič Franc iz Kruševca v Ptuj.
Novak Vera iz II. realne gimnazije v Ljubljani na realno gimnazijo v Maribor.
Ocvirk Nada iz Nikšića v Karlovec.
Opeka Anton iz Kočevja v Kranj.
Petkovšek Viktor iz Ljubljane v Maribor.
Podgornik Ljudmila iz Ljubljane v Ptuj.
Popović Milan iz Ljubljane v Kočevje.
Pretnar Zora iz klasične gimnazije v Ljubljani na realno gimnazijo v Maribor.
Radič Anton iz Ljubljane v Kranj.
Stanojčić Milka iz Maribora v Niš.
Sterle Marijan iz Ljubljane v Kranj.
Tominc Franc iz Šabca v Maribor.
Verbič Nada iz Skoplja v Ljubljano na II. drž. realno gimnazijo.
Vučetić Ladislav iz Šibenika na realno gimnazijo v Maribor.
Žorga Friderik iz Kumanova v Mursko Soboto.
Žgur Adela iz Ljubljane v Mursko Soboto.
Milošević Miloš iz Ljubljane v Kranj.

Titulescu-ju je boljše

Bukarešta, 22. septembra. b. Po vesteh iz San Moritza se je Titulescovo zdravje znatno zboljšalo. Ko je Titulescu nekaj ur mirno prespal, je zavžil močno juho. Prof. Abraham je izjavil, da je bil še včeraj pesimist, danes pa z veseljem gleda, kako se bolezen Titulesca boljša.

Zagrebška vremenska napoved: Lahno oblačno, megleno in vetrovno.

Če rabite dobro obleko,

kupite naše blago, ker je **naše blago danes boljše in cenejše kot kdaj prej.**

Cene našega blaga za obleke so od 120·— do 180·— dinarjev po metru

VLADA TEOKAROVIĆ i KOMP. PARAĆIN

Tkanine za vsak žep in vsak okus

Tovarniške prodajalne: LJUBLJANA, Gradišče 4 in v vsakem večjem mestu Jugoslavije

Državna pomoč srbskim zadrugam

Belgrad, 28. septembra. AA. Na predlog kmetijskega in finančnega mimstra ter na osnovi čl. 98 finančnega zakona za proračunsko leto 1936/37 je ministrski svet izdal **odredbo o državnem poroštvu za kredite glavni Zvezi srbskih poljedelskih zadrug** v Belgradu. Uredba se glasi:

1. **Finančni minister se pooblasti, da na račun države izda poroštvo v zneskku 20 milijonov dinarjev za kredite, ki jih bo glavna Zveza srbskih poljedelskih zadrug v Belgradu izkoristila pri Privilegirani agrarni banki. Pogoji in rok tega poroštva bosta določila finančni in kmetijski minister s skupnim odlokom**

2. Ta uredba stopi v veljavo, ko se razglasi v »Službenih novinah«.

Novi gen. ravnatelj monopolov

Belgrad, 22. septembra, m. Postavljen je za generalnega ravnatelja državnih monopolov Juro Rašić, načelnik oddelka državnega računovodstva v finančnem ministrstvu.

Ljubljana : Hašk 2 : 2 (1 : 1)

Danes popoldne se je vršila na igrišču Primorja prijateljska tekma med Ljubljano in Haškom, ki se je pravkar vrnil iz turneje po Švici. K tekmi se je zbralo zelo malo publike, ker je bil delovni dan in so ljudje večinoma zaposleni.

Ob pol 5 se je na igrišču pojavilo najprej moštvo Haška v postavi:

Žmara, Slivak, Konstantinović, Domačin, Pajević, Matijević, Hrubeš, Horvat, Hitrec, Kunst in Fink.

Ljubljana je nastopila v postavi:

Logar, Jug, Šiška, Joco, Zavrl, Boncelj, Zemljič, Šercelj, Slamberger, Janežič, Makovec.

Moštvo Ljubljane je nastopilo z nekaterimi novimi igralci, ki se pa niso obnesli. Današnja igra naših fantov je bila slaba in pomanjkljiva. Ljubljana je pred vrati Haška zaigrala celo vrsto lepih situacij. V začetku je potekala igra v lahki premoči Ljubljane, toda Zagrebčani so se kmalu znašli in začeli z hitrimi napadi ogrožati ljubljanska vrata. Tako domači kakor gostje so izpustili mnogo lepih prilik neizrabljenih. Moštvo Ljubljane je bilo v nezadovoljivi formi in le ležerni igri gostov se lahko pripisuje, da je tekma ostala neodločena. V 27. minuti je Hašk po lepi kombinaciji prišel pred vrata Ljubljane in Hitrec je zabil prvi gol 1:0 za Hašk. Logar je bil v golu zelo dober in je ubranil mnogo nevarnih žog. Zadovoljila sta tudi branilca Jug in Šiška. Napad Ljubljane pa je zaigral pred vrati Haška lepo število dobrih situacij, ki so zaradi brezglave igre ostale brezkoristne. Več ali manj uspešno igro sta vodila Janežič in Zemljič, slednji je pa skoraj vedno v odločilnem momentu odpovedal. Proti koncu prvega polčasa se je posrečilo Janežiču, da je z lepim strelom izenačil rezultat 1:1.

Takoj v začetku drugega polčasa je Ljubljana izrabila zmedo pred vrati Haška in po Janežiču povišala rezultat na 2:1. Kmalu potem izrabi Hrubeš ugodno situacijo in iz 10 m pošlje žogo v mrežo Ljubljane, 2:2.

Ostali del igre je potekel z menjajočimi se napadi Haška in Ljubljane. Obe moštvi sta igrali približno enako, le da je Hašk bil tehnično mnogo boljši. Da bi imeli boljša krila, bi bila njihova igra gotovo uspešnejša. V Hitrecu in branilcih je imel Hašk svoje najboljše moči, drugi so igrali povprečno.

Ljubljana se bo morala zelo resno potruditi, če bo hotela v tekmah za državno prvenstvo obdržati svojo pozicijo. Današnji neodločen rezultat z bodočim nasprotnikom Ljubljane se ne more vzeti za prognozo izida prvenstvene tekme.

Belgrajske vesti

Belgrad, 22. sept. m. Dimitrije Ljotić, predsednik jugoslovanskega narodnega pokreta Zbor, je napovedal za nedeljo, 27. sept. javno zborovanje v Belgradu.

Belgrad, 22. sept. m. Minister za telesno vzgojo naroda je določil pomoč v znesku 35.000 Din Jugoslovanski lahkoatletski zvezi za odhod njene reprezentance na balkanske igre v Grčijo.

Hmelj

Uradno poročilo banovinske hmeljske komisije dravske banovine z dne 22. septembra 1936:

V hmeljski kupčiji traja zanimanje in povpraševanje dalje in to za vse vrste blaga. Cene so ostale v glavnem neizpremenjene ter se plačuje za najboljše blago 27 Din za kg, z napitnino celo nekaj več. Za prvovrstno blago se plačuje 25 do 26 Din, za ostale vrste pa od 14 do 24 Din za en kilogram. Tendenca je za najboljše blago prav čvrsta.

Žatec, 22. septembra. Zanimanje in povpraševanje za prvovrstno blago traja dalje in se to prvovrstno blago plačuje po 28 do 34 Din za kilogram. Tudi v Ušteku in Roudnici je položaj neizpremenjen in se plačuje 11 do 22 Din za kg.

Povratek ministrskega predsednika in zunanjega ministra dr. Milana Stojadinoviča iz Bratislave in Prage v Belgrad. Od leve na desno: ministri Stoševič, d r.Korošec, dr. Stojadinovič, dr. Spaho, general Marič in Jankovič

Ob slovesni stoletnici Dav. Jenka

Že v »Ponedeljskem Slovencu« smo poročali, s kolikim sijajem so Cerkljani ob navzočnosti vseh zastopnikov naše kulture, zlasti glasbene, proslavili 100-letnico rojstva skladatelja Davorina Jenka in mu ob tej priliki odkrili sredi vasi lep spomenik. Proslava je obsegala vso nedeljo, dopoldne s cerkvenim, popoldne pa s svetnim delom. Cerkveni del proslave je hotel pokazati Davorina Jenka na polju cerkvene glasbe, zato so pevski zbori zapeli nekaj njegovih pesmi, poleg mogočnega ljudskega petja, slavnostni pridigar g. Miha Jenko pa je govoril o načelnem stališču katoliške Cerkve do umetnosti in kulture na vseh

poljih, zlasti pa na glasbenem, ki tudi našemu rojaku, Davorinu Jenku, ni bilo neznano, katerega smemo po pravici slaviti, saj Cerkev odobrava proslavljanje mož, ki so na kakršenkoli način dvigali človeškega duha iz snovnosti v duhovni svet kulture. Popoldanska proslava pa je pokazala Davorina Jenka kot slovenskega in jugoslovanskega skladatelja, katerega delo in pomen je opisal predsednik pripravljalnega odbora

stolni dekan g. dr. Kimovec

v naslednjem govoru:

Če smo danes veseli vsi Slovenci da je naš največji pevec za 100-letnico rojstva[1] dobil viden spominik naš največji pevec — ali ni prav če smo posebej ponosni mi, njegovi ožji rojaki Cekljanje, da je naša zemlja rodila moža, ki je s svojim delom našo glasbo obogatil s tako odličnimi pa hkratu tako prisrčnimi deli

Pa če se ga radujemo Slovenci, se z njim še veliko bolj ponašajo bratje Srbi. Saj jim je Jenko bil vse, jim je dal, jim je v glasbi ustvaril vse. Ni še davno, ko mi je ugleden srbski kapelnik razlagal: »Vi še malo ne morete vedeti, kaj je Jenko n a m. N a š Jenko — tako je s ponosom poudarjal — n a š Jenko nam je bil v glasbi bog. Na rokah smo ga nosili. Saj smo imeli še druge ugledne glasbenike, pa to, kar nam je bil Jenko, nam oni niso bili, kar nam je Jenko dal, tega nam oni niso mogli dati.«

Pa je če Davorin Jenko bil največji slovenski in skladatelj svoje dobe, je med glasbeniki tudi še danes ko svetopisemski Savel »za glavo višji kakor kdorkoli iz ljudstva« (I Kr. 9. 2). Danes — 20 let po smrti — to veličino posebno jasno vidimo.

Ali se mar Jenkove skladbe v Jugoslaviji ne pojo in igrajo največkrat? Ali se po šolah, vojašnicah, ob najrazličnejših državnih in narodnih slovesnostih ne razlega vselej na častnem mestu napev naše državne himne »B o ž e p r a v d e«? Himne, ki je tako lepa, mogočna, da dosega himne najmočnejših narodov, večino njih pa kar močno presega?

Ali nam prav dan za dnem ne sega globoko v srce Jenkova mila nagrobnica »B l a g o r m u, k i s e s p o č i j e«, pa naj jo pojo rajnikom v slovo veliki izvežbani zbori v mestu ali preprosti fantje v hribovski vasi in z njo v potrta srca lijejo tolažbo?

Ali je potem še treba omenjati Jenkovo ognjevito »N a p r e j, z a s t a v a S l a v e!«, ki je takrat, ko jo je Jenko zavihtel kakor plamen švignila in zajela ves svet?

Pa če so nam te in druge Jenkove skladbe tako všeč, ali vemo za njih očeta? Ali nismo taki kakor tisti odlični srbski potnik, ki je tamle v železnici glasno bral v časniku, da je Jenko uglasbil našo himno. »Kakšno himno?« je vprašal njegov enako odlični tovariš. — »Našo kraljevsko, državno, srbsko himno.« »Če je to, je pa Jenko silno velik človek.« . . .

Pa so te pesmi, ki se dan za dnem godejo in pojo, le redke drobtinice z bogate Jenkove mize; so le kakor drobni ocvebi, ki jih otroci skrivaj dolbejo iz velikega kolača. Saj je jagoda dobra — toda cel Jenkov glasbeni kolač . . .

Njegovih glasbenih del je precej n a d 300. Pa jih je med njimi blizu sto daljših, obsežnejših; ene skladbe za četrt, pol ure, celo uro in več. Takih, da pevci pojó in še godci zraven godejo, pa jih še malo dosti ni. In so vesele reči, da se ti srce smeje, pa zopet resnobne in žalostne, da te pri srcu zaskeli. Mehke, božajoče, da ti je toplo v duši, pa zopet mogočne, slovesne, da te v dno duše pretrese: še nihče ni znal tako globoko v srce seči, ne tako besede z jezika vzeti.

Preprosto, jasno, po naše poje, tako mehkó, tako ljubó ko narodna pesem. Zato so Srbi mnogo Jenkovih pesmi imeli in jih še imajo — ne za umetne Jenkove, marveč za pristne narodne.

★

Kaj pa je Jenko v svojih skladbah slavil?

Božjo naravo in njeno lepoto: T i h a l u n a, L i p a . . .

Opeval je trpljenje krščanske raje pod krutimi Turki. — Kako nam je mladim študentom v srce segala: Š t o č u t i š, č u t i š, S r b i n e t u ž n i?

Vnemal je za junaške boje s sovražniki slovanstva — ne na krvave, ampak na boje »z uma svetlimi meči: H e j r o j a k i, o p a s u j m o u m a s v i t l e m e č e!

Pel je božjo slavo. — Dopoldne smo v cerkvi peli dve mogočni[2], pravkar pa njegovo slovesno M o l i t e v.

Vnemal je za slovanstvo, za edinost, ljubezen med Slovani. Kako nas je dvigal njegov »N a p r e j!«

Želo mikaven je začetek pesmi.

Zložil jo je l. 1860 na Dunaju. Nemški časnik (Presse) se je iz našega slovenskega jezika norčeval, češ da je ko nerazumljivo otroško jécanje. Jenka je to sramotenje tako vžgalo, da je zbežal iz mesta. In spotoma mu je ob koraku kar sama od sebe začela peti pesem »Naprej, zastave Slave!« — Še tisto leto jo je pod Jenkovim vodstvom na Dunaju pelo Slovansko pevsko društvo.

Vžgala je. Takoj so jo poznali vsi Slovani. Pa ali je niso celo nemški Prusi, Slovanom tako sovražni, l. 1866. igrali ko so z vojsko šli na Češko, in zopet, ko so se zmagovito vračali domov? Ali l. 1877 in 1878 niso Rusi prav s to pesmijo podili Turkov iz bolgarskih mest: Plevne, Sofije, Karsa? Ali je niso celo Angleži natisnili? Zares, slovenska skladba takega uspeha še ni doživela.

Jenka je l. 1862. ravnatelj konservatorija Hellmesberger priporočil srbski občini v Pančevu za pevovodjo. Pa ga je po treh letih poklicalo Prvo belgrajsko pevsko društvo za svojega pevovodja. L. 1871. je prevzel izredno težko, pa nad vse važno nalogo k a p e l n i k a i n s k l a d a t e l j a b e l g r a j s k e g a n a r o d n e g a g l e d a l i š č a ter hkratu nalogo d v o r n e g a k a p e l n i k a. Tam je požrtvovalno, s silnim naporom delal 32 let, dokler l. 1903. ni stopil v pokoj. Užival ga je v Ljubljani, kjer je l. 1914. 25 nov. malo poznan legel v grob.

Belgrad je bil takrat razmeroma majhno mesto z nizkimi hišicami, da je moral — tako vsaj so pravili objestni Nemci — človek paziti, da ni na katero stopil in jo pohodil.

Tudi orkester v operi je bil majhen, pa je moral Jenko vse velike svetovne opere, ki so potrebovale po 80—100 in več glasbenikov, predelovati za svoje maloštevilne godce. — Za vsako dramo, veselo ali žalostno igro je moral pisati uvode, pesmi, tako da je teh zapustil velikansko število.

Prašaš me: Kako da Jenko svoje nezaslišane delavnosti ni razvil doma? Kaj bi bil za nas lahko naredil! — Prašaš, dragi moj. Ali si pozabil, da se je v Talijinem hramu po ljubljanskem gledališču z opero vred tedaj šopiril tujec? Da je na ljubljanski županski stolici prevzétoval tujec? — Če so nam bratje Srbi za Jenka in njegovo delo hvaležni in kar skoro nevoščljivi, da je naše zemlje cvet — smo jim mi Slovenci enako hvaležni, da so temu našemu izredno odličnemu sinu dali kruha in s kruhom priliko za njegova velika dela. Kdo ve, ali bi se bil domá mogel tako razviti? Saj že iz Jezusovih ust vemo: Nemo propheta in patria — d o m á n i h č e n i p r e r o k.

Toda če je Jenko živel v Belgradu, ljubil Belgrad, delal za Belgrad je še iskreneje ljubil svoj dom. Že ko so ga mati kot dečka prvič peljali v kranjsko šolo in ga izročili gospodinji, je Martinek prej peš pritekel domov kakor so se mati pripeljali z vozom, ter jim je že doma iz košatega vrha naproti z drobnim glaskom[3] začivkal: »Mama!«

Vsake počitnice brez izjeme je preživel med nami v svojih ljubljenih Cerkljah. Starejši se boste še spominjali drobne postavice v sivi obleki, rahlo naprej nagnjene s sončnikom pod pázduho, s cigaro v roki — tako smo ga videli po vasi ob delavnikih; ob nedeljah jo je pa z družbo skoz možake zavil tudi proti cerkvi.

Ko je bil še v Pančevu, se je pevsko društvo pripravljalo na veliko slavnost. Jenku se je pa stožilo po domu. Kar potihem izgine — Pišejo, prosijo, telegrafirajo: če te ni takoj, slavnost propade! — Pa ga ni bilč. — Ali so ga morda odpustili? Kaj še! Ko se je najedel dóma in se nenadoma enako potihem vrnil, so ga sprejeli z odprtimi rokami. — Mož se je moral vendar dobro zavedati, koliko velja, da mu ni nadomestila.

Sicer je bil pa silno skromen O sebi in svojem delu ga nisi slišal govoriti. Zato Cerkljanje prav nič niso vedeli, kakšen velik um se skriva v tej neznatni osebici. Nekaterim se je malo sanjalo, da tam doli pri Belem gradu, »kjer teče rdeča kri, da b' gnala mlinske kamne tri«, Srbom »muziko dela«. So ga pač imeli za neke boljše vrste »progarja«, popotnega godca, kakor so svoje dni po štirje, po pet — šest hodili od vasi do vasi in na svoje razklane, obtolčene instrumente pred vsako hišo eno zagodli[5].

Da, če bi bil Jenko ob nedeljah sedel za orgle in zaorglal, kakor rajnik Vavken, ki je lepo orglal in še lepše pel . . .!

Rad se je pa v razgovorih povračal na verske reči. Je imel pač težave z Bogom in ljubi Bog pa z njim menda še večje. — Pa se je ta dolga težava nazadnje le lepo rešila.

Jenko se je s svojo prisrčno pesmijo »Blagor mu ki se spočije« toliko src potolažil, jim zapel o lepšem soncu, lepši zarji v nadzvezdnem svetu — pa je Bog ob najtežji uri tudi njega potolažil, mu v svojem usmiljenju vse dolge odpustil, vse za njim popravil. — V velikem skladatelju P. Hugolinu Sattnerju je našel prijatelja, ki mu je pomagal, da je račune z Bogom srečno uredil in 22. nov. 1924 z Bogom spravljen mirno odšel skoz vrata, ki se za nami vsemi prej ali slej zapró . . .

Odkod je Jenko jemal da je mogel toliko zglednega ustvariti? Zajemal je iz neizčrpnega vira slovenske in srbske narodne pesmi, zajemal je iz ljudske umetnosti. Njegova umetnost korenini v umetnostnem čuvstvovanju ljudstva. Delal je na tisti podlagi ,ki je od vekomaj podlaga vsaki zdravi umetnosti: iz čutenja in hotenja naroda.

Oblika njegovih skladb je svetovna, te se je učil drugod; vsebina domača, narodna: preprosto, jasno ko narodna pesem mu teče napev — ali je potemtakem čudno, če je napev »Napreja« potekel naravnost iz narodne pesmi[6]. — Módel je dobil iz najboljše svetovne delavnice, potico je pa naredil domačo, da prav nikjer ne diši po tujem; táko kakršna se našemu srcu najbolj prilega.

In njegove se srcu vedno tako prilékjejo!

Zato: dokler bo ob zgubi dragih Jenkova milo tožeča pesem »Blagor mu« v potrta srca lila upanje, tolažbo; dokler bo Slovence razvnemal ogenj narodne zavesti ob Jenkovi vžigajoči budnici »Naprej, zastava Slave!«; dokler bo Jenkova čudovito slovesna in enako prisrčna kraljevska in državna himna v veličasten neugasen ogenj razplamenevala našo ljubezen za Jugoslavijo, za našo plemenito, visoko kraljevsko hišo, jo vžigala za našega mladega vladarja; toliko časa bo slovelo ime našega največjega pevca, največjega Cerkljana.

Naj zato ta spominik odkrijem v imenu Jugoslavije, ki jo je Jenko tako proslavljal, v imenu domovine, ki jo vsi tako iskreno ljubimo; naj ga odkrijem v imenu Slovenije, ki je Jenka dala Slovencem, ga dala Srbom in Jugoslaviji; naj to plemenito glavo odgrnem v imenu Jenkove ožje domovine v slavo Jenku, v ponos slovenskemu narodu, v čast naši lepi Jugoslaviji. — Zastava dvigni se! —

Po tem govoru so odkrili spomenik, ki bo še poznim rodovom pričal, da je bil tu doma skladatelj slovenske narodne in srbske državne himne.

---

[1] Rojen je bil 9 nov. 1935 pri Podjedu v Dvorjah v lepi, veliki cerkljanski župniji na Gorenjskem.

[2] »Kerubinsko pesem« in »Blagoslovljen« iz Jenkove Liturgije sv. Janeza Zlatoustega. Pel je velik zbor vseh štirih zborov: iz Cerkljan Spodnjega Brnika, Lahovič, Zaloga.

[3] Še kot mož je imel nenavadno nežen glas, pa še prav rahlo je pogrkoval, da je bila govorica še mečja.

[5] Kakor so mislili o velikem gledališkem igralcu Nacetu Borštniku. Gledat je šel, kako slikar Koželj na mrtvašnico slika poslednjo sodbo. Nace odide, slikar vpraša zidarja ki mu je sproti pripravljal presen omet: »Kdo je ta gospod?« — »Kateri gospod?« vpraša stari Nimernek. — »No ta, ki je bil pravkar tu!« — »I kakšen g o s p o d!« Saj to je le tisti Borštnikov Nace, ki ljudem po svetu komedije zganja.« . . . Je dobri mož pač menil, da Nace po sejmih zdrobljeno steklo, žeblje in ogenj žre —

[6] »Prijatelj, kod si hodil?« Ali n. pr. Dve utvi« — »Adijo, pa zdrava ostani!«

Smrtna avtomobilska nesreča

Vransko, 22. septembra.

Danes zjutraj okoli sedmih se je pripetila nedaleč od razpotja, kjer se odcepi od državne ceste banovinska cesta proti Motniku in Kamniku, huda avtomobilska nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. V tem času je peljal šofer Planinc Franc s tovornim avtomobilom, ki je last vinskega trgovca Jožefa Kralja, iz Št. Petra pod Sv. gorami 23 romarjev na Brezje. Ker cesta kmalu na tem mestu naredi precej oster ovinek, je šofer Planinc že precej od blizu zagledal, da mu nasproti prihaja drug tovorni avtomobil, ki je last avtopodjetnika Rodeta iz Kamnika in ki ga je vozil šofer Franc Štancer. Ta je bil namenjen na Bizeljsko po vino za gostilničarja Vodeta Ferdinanda. Na avtomobilu so bili naloženi prazni sodi, na vrhu njih pa je sedel Sadnik Franc, doma iz Most, ki je imel s seboj štiri zaboje krtač. Poleg njega je sedel tudi Verdnik Franc, ki je istotako zaposlen pri podjetju Rode kot šofer. Poleg voznika avtomobila so bili šolski upravitelj iz Komende Štefan Trobiš, Tilka Zabret in gostilničar Ferdinand Vode.

Ker je šofer zapazil v nasprotni smeri prihajajoči avtomobil, je zavil na skrajni desni rob ceste in se ustavil. Medtem pa je že privozil šofer Štancer in iz bližine 28 m zagledal nasprotni tovorni avto. Takoj je zmanjšal hitrost in hotel lepo zavoziti mimo. Toda, ker je cesta na tem mestu zelo ozka, je pri tem zadel v leseno ograjo, ki se je polomila. Rodetov avto se je prekucnil, ker je izgubil ravnotežje, v tri metre globoko potočno strugo, ki je sedaj brez vode. Avtomobil se je dvakrat prevalil in obtičal v strugi. Verdnik Fr., ki je sedel na vrhu sodov, je skočil hitro doli, dočim je Sadnik ostal na vrhu sodov in se je tudi z njimi vred prevrnil v potok. Pri padcu je prišel med sode in pri tem dobil tako hude poškodbe po glavi, da je bil pri priči mrtev. Ostalim, ki so sedeli v kabini, se ni ničesar hujšega zgodilo. Šolski upravitelj je dobil neznatne praske na desnem očesu, male praske je dobila tudi Zabretova. Šoferju pa se ni popolnoma ničesar zgodilo. Rodetov avtomobil je precej poškodovan. Na kraj nesreče je prišla uradna komisija, ki sta jo tvorila zdravnika dr. Šerko in dr. Žorko, in je ugotovila dejanski stan.

Z nedeljskega shoda JRZ na Dobrovi

Narodne noše v sprevodu.

Pride! Največja mojstrovina sezone! **Kino Union**

Charlie Chaplin: Moderni časi

Drobne novice

Vlagatelji ne bodo izgubili ničesar!

Vprašanje kmečke zaščite se bliža novi ureditvi. Gotovo vemo, da pri novi ureditvi vlagatelji ne bodo nič prizadeti. Kljub temu se pojavljajo nasprotni glasovi in so nekateri vlagatelji zaradi tega zbegani. Ponavljamo še enkrat: Vlagatelji z novo ureditvijo kmečke zaščite ne bodo ničesar izgubili in zato je njih strah popolnoma neupravičen ter škodljiv njim samim, ker jih zavaja do prenagljenih korakov!

Smrt vzornega dijaka

Na svojem domu pri Sv. Joštu nad Vrhniko je po dolgi bolezni, ki jo je izredno vdano prenašal, umrl dijak državne klasične gimnazije v Ljubljani **Skvarča Marijan.** Bil je blage narave, ljub vsem, ki so ga poznali. Njegova največja želja je bila, da bi kdaj služil Bogu pred oltarjem. Prav posebno je častil Devico Marijo, katere ime je nosil in kateri se je posvetil v dijaški Marijini kongregaciji. Ker radi bolezni ni mogel biti navzoč pri slovesnem sprejemu novih članov v kongregacijo, je še nekaj dni pred smrtjo po svojem bratu prosil voditelja dijaške Marijine kongregacije, da ga sprejme v Marijino družbo zasebno in da mu podeli članski znak. Marija ga je sedaj s tem znakom okrašenega spoznala za svojega in ga za vselej sprejela v svojo družbo. Njegov pogreb bo v četrtek, 24. t. m. ob 10 dopoldne pri Sv. Joštu nad Vrhniko. — Ave, anima candida!

Kupujte le domače izdelke!

PERION

pralni prašek je kvalitetni izdelek slovenske industrije. - **Kupujte ga!**

Koledar

Sreda, 23. septembra: Linus, papež; Tekla, devica, mučenica.

Osebne vesti

= **Z odlokom ministra za promet** so pri direkciji drž. železnic v Ljubljani postavljeni: za šefa pravnega odseka svetnik dr. Anton **Brumen**, za obl. upravnika pokojninskega sklada delavcev svetnik Julij **Bučar** in za obl. upravnika bolniškega fonda svetnik dr. Anton **Mauri**.

= **Poročila** sta se v nedeljo g. Herman **Korn**, sin uglednega industrijalca iz Ljubljane in gdč. Mija **Čadeževa** iz ugledne trgovske rodbine v Ljubljani. Mlademu paru želimo obilo sreče in božjega blagoslova!

= **Poroka.** V nedeljo se je v kapiteljski cerkvi v Novem mestu poročil g. Tone Manfreda, ekonom umobolnice v Ljubljani z gdč. Božo Perkovo iz Novega mesta. Obilo sreče!

— **Pregrupacija občin.** Z odlokom notranjega ministra se izločijo iz občine Senarska bivše občine Sv. Benedikt, Sv. Trije Kralji in Trotkova; iz občine Ščavnica bivši občini Drvanja in Ihova in se ustanovi iz izločenega ozemlja nova občina Sv. Benedikt v Slov. goricah s sedežem istotam. — Kraja Dragoši in Griblje se izločita iz občine Adlešiči v črnomeljskem okraju in se priključita k občini Gradac v istem okraju.

— **Institut za južnovzhodno Evropo** na filozofski fakulteti vseučilišča v Lipskem bo otvorjen 30. septembra. Ob tej priliki bo zvečer ob 8 velik družabni večer.

— **Ugodnost § 11 poln. tarife priznana za Sv. Križ nad Jesenicami.** Z odlokom general. direkcije drž. železnic, komercijalni oddelek G. d. št. 93.447/36 od 31. avg. t. l., je bilo planinsko zdravilišče Sv. Križ nad Jesenicami uvrščeno v § 11 polniške tarife. Po oblastveni naredbi se je »Tujsko-prometno društvo« pri Sv. Križu poverilo z izstavljanjem potrdil o bivanju, ker je občinska uprava na Jesenicah za ta posel krajevno preoddaljena.

— **Legitimacije planinskih društev.** »Zveza za tujski promet v Sloveniji« je poslala svojim podružnicam z okrožnico z dne 14. t. m., št. P./M. 6455 sledeče obvestilo: »V letošnji sezoni smo dobili več pritožb, da delajo obmejni varnostni organi neprilike turistom, ki obiskujejo Karavanke in pa obmejne predele Julijskih Alp. Napravili smo tozadevno vlogo na merodajne oblasti, v kateri smo prosili, da bi se formalitete ublažile ter da bi zadostovale za legitimiranje kakršnekoli društvene legitimacije. Obvestilo se nas je, da morajo turisti, ki se gibljejo v obmejnem pasu, imeti brezpogojno legitimacijo od priznanih planinskih društev, potrjene in overovljene od policijskih oblasti. V tem slučaju se ne bo delalo nikakih težkoč. Prosimo Vas, da opozorite svoje članstvo in pa tudi tuje turiste, da se v izogib neprijetnostim na izpostavljenih krajih strogo drže teh predpisov.«

— **Pole za podpisovanje prošenj za Slomškovo beatifikacijo.** Na mnoga vprašanja raznih šol, društev in posameznikov vljudno sporočamo, da se dobe pole za podpisovanja prošenj za Slomškovo beatifikacijo pri Slomškovi družbi v Ljubljani (tajnica A. Lebar), Jegličeva 13. Slomškova proslava po šolah in društvih bo prav primeren čas, da se zberejo še tisti podpisi, ki so pri zadnjem pobiranju izostali, ker je bilo vse organizirano na naglo. Zato se nudi vsem tovarišem in tovarišicam prilika, da okoli Slomškovega praznika naberejo še preostale podpise. Zadostuje dopisnica na zgornji naslov z navedbo, koliko pol želi. Tudi podpisane pole naj se vrnejo na isti naslov in jih bo potem Slomškova družba oddala Slomškovi družini v Mariboru. Naj ne bo nikogar izmed učiteljstva, ki ne bi za Slomška in njegovo beatifikacijo storil vsaj tega, da opozori in nabere podpise, kar gotovo ne bo preveč. Vsi torej na delo! — Slomškova družba.

— **III. drž. realna gimnazija v Ljubljani.** Ravnateljstvo razglaša, da bodo imeli učenci tega zavoda otvoritveno službo božjo v nedeljo, dne 4. oktobra, ob 10 v cerkvi sv Cirila in Metoda (pri sv. Krištofu). Po sv. maši naj učenci odidejo v novo šolsko poslopje za Bežigradom k njega otvoritvi in blagoslovitvi. V ponedeljek, dne 5. oktobra ob 8 naj se zbero drugošolci v avli v pritličju, tretješolci v avli v II. nadstropju, četrtošolci v avli v II. nadstropju, petošolci v avli v III. nadstropju, šestošolci v pevski sobi, sedmošolci v risalnici, osmošolci v svoji učilnici. Prvošolci naj pridejo v ponedeljek ob 3 popoldne v avlo v pritličju.

— **Razpisano je mesto zdravnika OUZD v Hrastniku.** Rok za vložitev prošenj je do 5. oktobra 1936. Mesto je stalno in ima zdravnik pravico na pokojnino.

— **Missa pro Defunctis ad IV voces inaequales aut una voce cum organo.** Autore Mattheo Vurnik. Samozaložba. Cena izvodu 16 Din. — Mnogozaslužni skladatelj in organist Matej Vurnik je izdal v II. izdaji za svojo sedemdesetletnico, odkar je nastopil trudapolno človeško življenjsko pot in prvič jokaje zagledal beli dan, pričujoči rekvijem. Drugi skladatelj ob takih prilikah izdaja navadno kakšno bolj veselo skladbo, kakor je ravno rekvijem. Pa ima ta izdaja tudi lep in pomenljiv pomen. Naslov skladbe sicer namena nič ne omenja, pa kakor je nam pisal skladatelj, je ta lep rekvijem posvečen spominu njegove blagopokojne soproge, ki je bila mnogo let tudi cerkvena pevka in spominu umrlega in silno nadarjenega sina Stanka. Blag jima spomin! Ta »missa pro Defunctis« je še posebno prikladna in priporočljiva podeželskim zborom; saj ne nudi prav nobenih težkoč in ovir. Se bolj bo skladba zvenela v mešanem, kakor pa samo v enoglasnem zboru. Za en glas je sigurno rekviem previsok. Koliko pa imamo dobrih basistov, ki bi peli čisto in neprisiljeno visoki f. Cela skladba je zelo praktična, lepa in pevna in je zložena v c-molu, oziroma v es-duru. Figuralni takti se menjajo z recitacijo, kar skladbo skrajša in ji da bolj pestro lice. Vsem našim cerkvenim zborom ta rekvijem prav toplo priporočamo, g. Vurniku pa želimo, da bi se ta rekvijem še dolgo ob njegovi smrti ne glasil, in naj jubilanta ljubi Bog ohrani v najboljšem zdravju in zadovoljnosti do skrajnih mej človeškega življenja.

— **Konj ga je brcnil.** Lojzek Fajdiga iz Praproč pri Brezjah je sicer šele 11 let star, pa že marljivo opravlja vsa domača dela. Včeraj si je dal opravka z domačim konjem, ki pa je bil neobičajno nemiren in je Lojzka med delom brcnil v trebuh. Poškodba nesrečnega Lojzka je resnega značaja in so ga morali domači nemudoma prepeljati v ljubljansko bolnišnico.

— **Z drevesa je padla.** Obiranje sadja je zahtevalo že marsikatero žrtev. 51-letna kajžarica Jera Žnideršič iz Dolenje vasi pri Cerknici je včeraj med obiranjem sadja nenadoma izgubila ravnotežje in omahnila navzdol. Padla je tako nesrečno, da si je zlomila hrbtenico. Njeno stanje je precej resno.

— **27. septembra avtoizlet po Koroški.** Informacije in prijave: Izletna pisarna Okorn, Ljubljana, hotel Slon.

— **Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef grenčice«.**

Ljubljana

⊙ **Umetnostna razstava del prof. Franceta Kralja** je odprta le še ta teden, dnevno od 9 do 19. Vstopnina 10 Din in 5 Din, dijaki v skupinah nad pet po 2 Din. Dijaki umetnostne akademije, kiparske in keramiške šole brezplačno. Ilustriran katalog pri blagajni.

⊙ **Klub esperantistov v Ljubljani** se je preselil iz Delavske zbornice v svoje lastne prostore na Cankarjevo nabrežje 7-I (hiša g. Kraigherja). Redni članski sestanki bodo kakor dosedaj ob četrtkih, pisarna bo poslovala vsak dan od 18 do 19. Članstvu na razpolago čitalnica in knjižnica. V lokalu bodo tudi začetniški in nadaljevalni tečaji.

⊙ **Društveni izlet Salezijanske prosvete na Kodeljevem.** V nedeljo, 27. t. m. pohitimo k Mariji na Zaplaz. Odhod iz Ljubljane ob 8.25. Z nami gre naš duhovni vodja g. Temlin, ki bo opravil gori sv. mašo v zahvalo za vse dobrote v preteklem poslovnem letu. Za kosilo bo poskrbljeno v Čatežu. Kdor želi kosilo — naj se javi v pisarni Mladinskega doma.

⊙ **Krožek N. A.** ima sejo jutri v četrtek ob 4 popoldne.

⊙ **Trnovčanke!** Ne pozabite priti drevi ob 8 v Prosvetni dom, Karunova ul. 14, na sestanek dekliškega odseka. — Odbor.

⊙ **Redno vpisovanje** v drž. konces. enoletno priv. trg. šolo »Christofov učni zavod«, Domobranska 15, se vrši do 1. oktobra, ker bo otvorjena še ena paralelka.

⊙ **Fotografije o shodu JRZ na Dobrovi,** ki smo jih priobčili včeraj, nam je dal na razpolago foto-atelje Pavlovčič, Ljubljana, Poljanska cesta, ki ga toplo priporočamo za razne slovesnosti, shode itd.

⊙ **Prosvetno društvo sv. Krištof** ima jutri, v četrtek zvečer ob pol 20 svoj redni letni občni zbor. Ker bodo predlagane zelo važne spremembe, se vsi člani vabijo.

KINO SLOGA TELEFON 27-30

Ideal mladine, lepa in šarmantna

JOAN CRAWFORD

Živim in ljubim

Prvič! Ob 16., 19·15 in 21·15 uri

⊙ **Vsaka žival postane krotka in domača,** če je ne preganjamo. O tej resnici se najlažje prepričamo v Živalskem parku ob Lattermannovem drevoredu, kjer lahko opazujemo kratkega volka in volčiče, popolnoma udomačene rakunc ali prilikave severo-ameriške medvede-pralce, nadalje krotkega sršenarja, ki spada med najbolj plašne kanje. Tudi srnice, lisice in celo mladi divji pujski so krotki, popolnoma domače so pa seveda veverice. Za najbolj plašne ptice pa smatramo kukavice, redke zlatovranke in prekrasne vodomce. Toda ne samo smrdokavre, tudi kukavice, zlatovranke in celo vodomci v Živalskem vrtu jemljejo hrano iz rok, a vodomci takoj prilete, če jim pomolite ribico.. Kako lepo bi bilo, če bi mestna občina tivolskega gozda ne oddajala več v zakup za lov, ker bi se srne v kratkem privadile ter postale najlepše razvedrilo šetalcem.

„Elitni kino Matica“ v prenovljeni in povečani dvorani Filharmonije

Preureditvena dela v »Elitnem kinu Matici« se bližajo koncu in kakor čujemo na številnih letakih po mestu, bo že v petek, dne 25. t. m. otvoritvena predstava v docela prenovljenem Elitnem kinu Matici. Filharmonična družba in novi kinopodjetnik g. R. Rozman se nista strašila stroškov in sta žrtvovala vse za preureditev stavbe in dvorane, samo da bi pridobilo naše mesto s prenovljeno dvorano najbolj primerno in okusno opremljeno koncertno dvorano in kino-gledališče. Ljubljana bo nedvomno presenečena, ko bo v petek prvič prestopila prag popolnoma preurejenih prostorov in prepričani smo, da bo odslej Filharmonično poslopje shajališče najboljšega ljubljanskega občinstva. Pogledali smo si prezidano in podaljšano dvorano in ugotovili, da je dvorana z novim prizidkom pridobila na prostoru, saj ima nad 250 sedežev več kot poprej, skupno torej nad 800 sedežev, velik balkon, na katerem so nameščene tudi udobne lože. V tehničnem in akustičnem pogledu so bili pritegnjeni k preureditvi inženirji-veščaki, ki so opremili vse prostore z najpopolnejšimi iznajdbami današnje moderne tehnike. Ves prostoren strop je krit s prvovrstnimi akustičnimi ploščami tako, da je znana nekdanja odlična okustika filharmonične dvorane ne samo ohranjena, temveč še izboljšana. Preurejen je ves foyer, modernizirana je kurjava dvorane in ventilacija ter je sedaj novo kino-gledališče opremljeno s central. kurjavo in z moderno zračno ventilacijo.

Informirali smo se pri upravi kinematografa glede programa in zvedeli smo, da je določen kot otvoritveni film Millökerjeva opereta »DIJAK PROSJAK«, o kateri smo čitali, da je dosegla v inozemstvu največje uspehe. Ta film iz najnovejše Merkurjeve produkcije bo tedaj doživel baš pri nas v Ljubljani v prenovljenem Elitnem kinu Matici svojo jugoslovansko krstno predstavo. Film je bil pravkar v Berlinu izdelan ob sodelovanju najpriznanejših umetnikov Carole Höhn, Marike Rökk in najznamenitejšega holandskega tenorista Johannesa Heesterza ter je uspel v vsakem pogledu kar najodličnejše. V Berlinu, kjer je bila svetovna krstna predstava filma polni ta film že nad dva meseca večer za večerom najelegantnejša kino-gledališča v zapadnem delu mesta. Glede nadaljnjih filmov smo zvedeli, da bodo »Dijaku prosjaku« sledila le najizbranejša filmska dela svetovne produkcije, kakor filmi »Ave Maria« s slovitim tenorjem Benjaminom Giglijem, »Poslednji akord«, filmska mojstrovina v stilu »Mazurke« z Lili Dagover in Willijem Birglom, »Sonce preteklosti«.

Sveži paradižniki,

kdo se jih ne veseli! — Zlasti omake s Pekatetami ali Jajninami so v tem času zelo cenjena, osvežujoča jed. Recepti za pripravo so na ½ kg ovojih.

Maribor

□ **Duhovniške vesti.** Imenovani so: V knezoškofijskem duhovnem semenišču v Mariboru za ravnatelja dr. Alojzij Ostrc, stolni kanonik in ravnatelj knezoškofijskega dijaškega semenišča. Za študijskega prefekta oz. podravnatelja duhovniškega semenišča dr. Janez Janžekovič, bogoslovni docent in prefekt v dijaškem semenišču. V knezoškofijskem dijaškem semenišču v Mariboru: za ravnatelja g. Jakob Richter, prefekt v istem zavodu in veroučitelj-suplent na klasični gimnaziji v Mariboru. Za prefekte: Gregor Zafošnik, kaplan v Gornji Radgoni, dr. Maks Držečnik, kaplan v Svetinjah z delokrogom v Mariboru, Mihael Jeric, semeniški duhovnik in slušatelj V. letnika bogoslovnega učiteljišča v Mariboru.

□ **Mestni župan dr. Juvan** se je vrnil s kongresa mest ter je danes zopet prevzel vodstvo občinskih poslov.

□ **Zemljiško prometna komisija.** Na sedežih sodišč v 50 kilometerskem obmejnem pasu se snujejo na podlagi določil novega finančnega zakona zemljiškoprometne komisije, ki bodo merodajne pri razsojanju o kupoprodajnih pogodbah. Zlasti za Maribor in severno mejo bodo te komisije odločilne nacionalne važnosti. Za območje mariborskega sodišča je mestna občina delegirala v omenjeno komisijo kot svojega zastopnika podžupana Fr. Žebota, kot njegovega namestnika pa ravnatelja Stabeja.

□ **Izlet avstrijskih policistov v Slovenijo.** Avstrijski policisti pripravljajo velik izlet z avtokari v naše kraje. Obiskali bodo Maribor, Dobrno, Rog. Slatino, Ptuj, Slatino Radenci in Radgono. Izlet jim organizira Tujskoprometna zveza v Mariboru.

□ **Novi gledališki abonentje,** ki si dosedaj še niso izbrali sedežev, lahko store to od danes naprej.

□ **»Mutec Osojski« na Ljudskem odru.** Mariborski Ljudski oder je začel s pripravami za uprizoritev domačega dela »Mutec Osojski«, katerega je spisal Mariborčan Tone Brumen ter je z njim dosegel lep uspeh v Ljutomeru.

□ **Mestno poglavarstvo sporoča,** da bo zaradi ureditvenih del na Kralja Petra trgu ter razširitve ustja državnega mostu do nadaljnjega za promet zaprta pešpot, ki vodi od Taborske ulice na Kralja Petra trg.

□ **Stare korenine izumirajo.** V splošni bolnišnici je umrla v starosti 82 let zasebnica gospa Marija Wenitsch. V Wilsonovi ulici je ugrabila smrt 78 letnega upokojenega finančnega komisarja I. r. Josipa Wegschaiderja. V bolnišnici je umrl star 78 let slikarski pomočnik Franc Maleg. Naj počivajo v miru!

□ **Otvoritev nove dramske sezone** bo prihodnji četrtek, 1. oktobra. Otvoritvena predstava bo znana ruska umetnina »Živi mrtvec«, globoka drama pisatelja Tolstoja. Režijo vodi glavni režiser J. Kovič, glavne vloge pa igrajo Kraljeva, Rasbergerjeva, Nakrst, Gorinšek. Zaposlen je ves gledališki ansambl in zbor.

□ **Važno opozorilo upokojencem.** Na razna pismena in ustmena vprašanja o veljavnosti »prijave«, ki jo je založilo Društvo jugoslov. drž. in samoupravnih upokojencev v Mariboru, pojasnjuje omenjeno društvo, da je na podlagi odredbe finančnega ravnateljstva v interesu drž. upokojencev samih, da se poslužujejo tiskanih »obrazcev«, ker se s tem olajša in skrajša poslovanje in preprečijo pomote.

□ **Izlet z avtokarjem v München** priredi mariborski Putnik od 2. do 7. oktobra. Vozna cena 690 Din za osebo.

25 septembra v petek ob 20. uri svečana **otvoritev Elitnega Kina Matice** v popolnoma prenovljeni in razkošno opremljeni dvorani Filharmonične družbe. — Predvajana bo priljubljena in melodijozna opereta mojstra **C. MILLÖCKERJA**

Film očarljive lepote, opojne glasbe, humorja in sentimentalnosti, veselja in romantike!

Jugoslovanska krstna predstava v Ljubljani

DIJAK PROSJAK

Osebe: Carola Höhn, Marika Rökk, Ida Würst, Fritz Kampers, Johannes Heestero

— **Stroj mu je zmečkal prste.** Pri posestniku Zgoncu v Polšniku pri Litiji so stiskali sadje. Med delom je domačega sina Rudolfa zgrabil stroj in mu zmečkal prste na desni roki.

— **Anton Jobst,** skladatelj številnih cerkvenih pesmi in priznani orglavec v Žireh na Gorenjskem, je v samozaložbi izdal 3 nagrobnice, na besedilo Frana Neubauerja: Žalostinka, Spavaj! Delo je končano in Zaplakal zvon nad nami. Ena partitura vseh treh pesmi, ki so litografirane na štirih straneh kvartne oblike je 5 Din. Naročila sprejema skladatelj, nagrobnice se pa dobe tudi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Za njih naučenje se bo trud zborom gotovo izplačal, ker so melodijozne, pevne in ne težke. — Z. P.

— **Izredni občni zbor Podružnice Slovenskega planinskega društva v Boh. Srednji vasi** se bo vršil v nedeljo, dne 4. oktobra 1936 ob 14 v dvorani občinskega doma v Srednji vasi. Dnevni red: Poročilo prdsednika, poročilo revizorjev, rešitev priložb, sprejetje pravil, volitev odbora in sklep najetja posojila. — Predsednik Hodnik.

— **Avtoizleti:** Trst, Gorica—Trst, eno-, dvo- in tridnevni; Benetke-Padova, štiridnevni. — Brzovlak: Belgrad—Oplenac (kraljev grob). — Rim—Neapelj, 12 dni po Italiji. — Pojasnila zastonj. — Uprava »Po božjem svetu«, Ljubljana, Wolfova 1.

— **Ako kadilci želijo imeti bele zobe,** naj uporabljajo SOLVOLIT-pasto za zobe. SOLVOLIT-pasta je za kadilce odlična in neobhodno potrebna. Slabi zobni kamen se razkraja in zobje obdržijo svojo naravno barvo. SOLVOLT-pasta za zobe vsebuje naravno Karlsbadsko sol, ki razkraja zobni kamen. Preizkušena pred 35 leti in zdravniško priporočena.

—Pri lenivosti črev in slabem želodcu z nerazpoloženjem za jed vsled zapeke, naj se rabi že davno znana in učinkovita naravna **»Franz-Josefova«** grenka voda. Zelo pogosto se potrjuje, da je **»Franz-Josefova«** grenka voda prav posebno koristno domače sredstvo, kadar gre za to, da se zjutraj očisti prebavni kanal s salinskim sredstvom za odprtje.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

⊙ **Avto mu je strl noge.** Kako umestna je skrajna previdnost med vožnjo v kakršnemkoli prometnem vozilu in kako lahkomiselno se nekateri, ki med vožnjo skačejo iz tramveja, vlaka in avtomobilov, igrajo s svojim življenjem, kaže primer mesarskega pomočnika Alfonza Kavaliča iz Rimske ceste. Včeraj ga je neki njegov znanec povabil v avtomobil. Nekje na Tržaški cesti je Kavalič hotel izstopiti, ne da bi bil prej poprosil znanca, naj ustavi avtomobil. Pognal se je z drvečega avtomobila na cesto — a tako nesrečno, da ga je zgrabilo kolo in mu strlo obe nogi. Znanec je ponesrečenega Kavaliča naložil v avto in ga prepeljal v ljubljansko splošno bolnišnico, kjer se je moral Kavalič podvreči operaciji.

Velesenzacija! Premiera!

Velefilm tehnične fantazije ustvarjen v režiji Harry Piela

! Borba idealista, ki hoče svoj izum ljudi automate uporabiti za delo na opasnih mestih: v rudnikih, na dnu morja i. t. d. !

ŽELEZNI DEMONI

Sybila Schmitz, Walter Franck in drugi

Danes ob 16., 19·15 in 21·15 uri

KINO UNION Telefon 22-21

⊙ **Možganska kap.** 47-letnega Franca Živca, zdarskega mojstra in posestnika na Rimski cesti št. 17, je v nedeljo zadela možganska kap. Tudi njega so domači obdržali v domači oskrbi, misleč, da bo okreval ob skrbni negi sina, ki študira medicino. Ker pa se je včeraj Živčevo zdravstveno stanje poslabšalo, so naročili reševalni avto, ki je bolnika prepeljal v splošno bolnišnico.

⊙ **Akademik brez staršev,** ki je maturiral v Zagrebu, instruktor iz vseh jezikov, bi šel k skromni, prijazni družini srednješolcu(-ki) za stalnega instruktorja. Nadzoroval bi ga pri učenju proti celotni oskrbi. Naslov pove uredništvo.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Vlagatelji ne bodo prizadeti

Vprašanje kmečkih dolgov

Iz izjav merodajnih faktorjev je razvidno, da se bliža vprašanje kmečke zaščite in kmečkih dolgov svoji končni rešitvi. Na podlagi izdelanega predloga vseh merodajnih faktorjev, pregleduje sedaj načrt poseben odbor strokovnjakov, prihodnji četrtek pa se bo z njim pečal ministrski svet in odobril končnoveljavno redakcijo. Šele tedaj bodo znane vse podrobnosti in ko bo objavljen tekst uredbe, se bo videlo, koliko so bili nekateri dosedanji glasovi o tem napačni. Posebno pa moramo poudariti, da ni nobene nevarnosti za vlagatelje, da bi izgubili del svojih vlog in da je njih strah popolnoma neupravičen.

Razna mnenja o novi uredbi

Po poročilu belgrajske agencije »Jugoslovanski kurir«, je Združenje bank v Belgradu poslalo svojim članom okrožnico, v kateri pravi med drugim:

Nova uredba bo po informacijah združenja določala, da prenesejo denarni zavodi svoje kmečke terjatve na Priv agrarno banko. Ta odpiše 25%, a ostanek 50% mu odobri v tekočem računu po 3%, za 25% terjatev pa dobe denarni zavodi obveznice, ki bodo nosile 3 odst. Denarni zavodi morajo izterjati svoje terjatve od Priv. agrarne banke v teku let v enakih letnih obrokih z obrestmi vred. Obveznice se amortizirajo v teku 20 let. Za svoje terjatve v tek. računu pri Priv. agrarni banki more denarni zavod zahtevati bone, ki jih lahko zastavi za posojilo pri drž. in privilegiranih denarnih zavodih.

Če se odpis 25% za denarni zavod ne more pokriti iz rez. fonda, potem se ima odpisati tudi polovica kapitala. Če pa še vedno manjka kakšna vsota, jo nadoknadi država z obveznicami.

S 25% se zmanjšajo v breme denarnega zavoda tudi priznane obresti do 20. aprila 1932, obresti od tega datuma pa do 15. novembra 1936 se ne zmanjšajo, ampak se v celoti pripiše dotičnemu denarnemu zavodu na tek. račun pri Privilegirani agrarni banki.

Zaščito so dobili tudi oni kmetje, ki je doslej niso uživali, in sicer oni, ki imajo nad 75 ha zemlje, zadruge pa nad 200 ha. Ti dolgovi se morajo po višini dolga plačati v 15, odnosno 10 letih s 4.5% obresti.

Združenje belgrajskih bank je mnenja, da bodo morali po tej uredbi mali denarni zavodi likvidirati. Navaja primer, kako bodo znašale obresti za vloge več kot obresti za kmetske terjatve po izvršenem dopisu.

Istočasno pa prinaša ista agencija tudi mnenje zagrebških bank, ki pa pravijo, da je stvar popolnoma drugačna kot jo slika združenje belgrajskih bank. Z zaščito se obrestna mera pri zavodih za vloge lahko zmanjša celo na 1%. Tudi režija bank v kolikor se nanaša na kmetske dolgove, bo odpadla, ker bo to delo opravljala odslej Priv. agrarna banka. Zagrebški bančniki so mnenja, da ne more biti govora o izgubi. Vse je odvisno od ekspeditivnosti in pravilnega izvajanja uredbe.

Trgovske in obrtniške terjatve

Iz dosedanjih poročil je razvidno, da bodo kmetski dolgovi odpisani do 50% in sicer za vsote do 25.000 Din. Izjemo pa tvorijo samo blagovni krediti trgovcev kmetom in vsi krediti, ki so jih dali obrtniki kmetom, ki se bodo trgovcem in obrtnikom izplačali s 100% brez obresti in sicer v teku 12 let. Drugi zasebni upniki bi morali sami nositi breme odpisa 50%, bankam in zadrugam pa bo država dala 25% od skupne vsote njih kmetskih terjatev in sicer v državnih bonih po 3%.

Sintetični gumi v Italiji

Čeprav je Italija pridobila sedaj v Abesiniji možnost povečati tamošnjo produkcijo gumija, vendar stremi za tem, da osnuje v Italiji sami doma produkcijo sintetičnega gumija, ki je dosegla že velik razmah v nekaterih drugih državah, ki so ta problem prej načele.

Od lanskega leta obratuje že pri tovarnah Pirelli v Milanu tudi tovarna sintetičnega gumija, ki je producirala že mnogo pnevmatik za avtomobile. Pokazalo se je, da so pnevmatike iz umetnega gumija odpornejše in da vzdrže delj časa kot navadni gumi. Italijani pravijo, da je tehnična stran vprašanja te produkcije rešena. Ni pa rešena finančna stran produkcije. Kajti za produkcijo potrebni alkohol je v Italiji zelo drag. Tudi če bi alkohol Italija uvažala po nizkih cenah, bi bil vendar gumi še vedno predrag. Po italijanskih poskusih je potrebno za izdelavo 1 kg sintetičnega gumija 2.5—3 kg alkohola. Zato stremi Italija sedaj za tem, da producira čimveč cenenega alkohola sama doma. Tako je bil že velik del po kakovosti slabe vinske letine 1935 porabljen za alkohol. Letos je posejanih s sladkorno peso 20.000 ha več, kar bo šlo skoraj vse za izdelavo alkohola. Seveda je v veliki meri povečanje produkcije alkohola potrebno za to, da nadomesti bencin. Sedaj skušajo čimveč alkohola dobiti iz različnih izdelkov iz odpadkov, n. pr. pri luščenju riža. Dosedanji poskusi so pokazali, da se je dalo dobiti iz 100 kg riževih odpadkov 20 kg alkohola. Seveda pa Italijani še nimajo tovaren, ki bi to delale v industrijskem obsegu in je zato izdelovanje umetnega gumija še v povojih.

Srečke Rdečega križa

Dne 14. t. m. so bile izžrebane tele serije srečk Rdečega križa: 1004, 1149, 1401, 2457, 2699, 2834, 2889, 3566, 3641, 4246, 5118, 6586, 7892, 8386, 8545, 8776, 8844, 9050, 9279, 9762.

Nadalje so bili izžrebani tile dobitki: serija 258, štev. 12, dobitek 50.—; 1061 5 1.000.—; 1611 76 50.—; 1672 23 50.—; 1908 50 50.—; 2219 87 50.—; 2394 94 50.—; 4205 26 50.—; 4463 3 50.—; 4579 35 50.—; 4753 97 50.—; 5065 13 200.—; 5152 22 50.—; 5338 28 50.—; 5786 29 500.—; 5798 57 50.—; 6297 34 50.—; 6534 24 50—; 6595 34 25.000; 7390 8 50.—; 7471 49 50.—; 7571 40 200; 7606 65 200.—; 7721 98 50.—; 8162 91 50.—; 8986 13 500.—; 9020 18 200.—; 9136 96 200. serija 9818 štev. 32 dobitek 50 Din.

*

Odprava konkurza: Dr. Godnič Josip, bivši odvetnik na Vranskem.

Konec poravnalnega postopanja. Rojnik Konrad in Jelka, trg. v Ločah; Vidali Ivan, posestnik in mizar v Vel. Mengšu 57.

Zveza trgovskih združenj v Ljubljani je imela svojo predsedstveno sejo v torek, dne 22. t. m. Seji je predsedoval zvezni predsednik g. Jos. J. Kavčič, ki je podal najprej predsestveno poročilo o položaju naše trgovine, za njim pa je poročal tretji podpredsednik Zveze g. Franjo Škrbec o seji osrednjega predstavništva trgovskih združenj v Belgradu. Na tej seji je bilo sklenjeno prirediti v vsej državi dne 4. oktobra shode trgovcev in obrtnikov, na katerih bodo zlasti protestirali proti temu, da se ne podaljša veljavnost uredbe o prepovedi ustavljanja veleblagovnic (Ta-Ta). Sledila je obširna debata o bodočih volitvah v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo. Seja je trajala tri in pol ure.

Nemčija se zanima tudi za naš mehki les. Za naš trdi les, katerega pa Slovenija bolj malo producira, je veliko zanimanje v Nemčiji ter stalno izvažamo v Nemčijo velike količine hrasta in jesena. Sedaj pa je važno, da se je Nemčija začela zanimati tudi za naš mehki les in je bila te dni kupljena večja poskusna partija mehkega lesa, v glavnem zahtevajo Nemci blago brez izpadajočih in črnih grč. Blago prihaja v poštev predvsem za severno Nemčijo.

Letina češpelj. Na trg so že prišle naše sveže češplje, izvoz pa se bo začel 25. t. m. Letino cenijo na 4500—5000 vagonov. Izvozili bomo najbrže v ČSR 900 vagonov, v Nemčijo 100, na Poljsko 600, v Avstrijo 300, na Madjarsko 100 itd. Računamo tudi na izvoz 1000 vagonov v Francijo.

Brača Janeković, lesna trgovina in parna žaga v Zagrebu. Iz bilance za l. 1935 je razvidno, da je znašal pri glavnici 5.0 milij. Din prenos izgube iz prejšnjih let 0.9 milij., v letu 1935 pa 3.09 milijona dinarjev. Zaradi tega predlaga družba občnemu zboru delničarjev 29. septembra znižanje glavnice. Račun zigube izkazuje odpisov terjatev 2.88 milij. dinarjev, glavni dohodki pa so nastali zaradi povečanja vrednosti nekaterih posestev.

Dobave: Blegoška režijska komisija v Škofji Loki sprejema do dne 26. septembra ponudbe za dobavo 110.000 kg portland-cementa. — Ravn. državnega rudnika Velenje sprejema do dne 30. septembra ponudbe za dobavo kotnega, plošnatega in »I« železa, 14.000 kg prvovrstnega gorskega ovsa, škripcev, pocinkanih verižic, železne pločevine in za dobavo laboratorijskih potrebščin.

Licitacije: Dne 23. septembra bo v inženirskem oddelku štaba Dravske diviz. oblasti v Ljubljani zaključna ofertalna licitacija za razna popravila v oficirskem domu v Ljubljani in dne 10. oktobra za popravilo konjušnice kasarne »Kralja Petra I.« v Ljubljani.

Živina

Mariborski živinski sejem dne 22. septembra. Na današnji sejem je bilo prignanih 14 konj, 17 bikov, 130 volov, 505 krav, 24 telet, skupaj 750 komadov. Cene: debeli voli 4—4.50 Din, poldebeli 3.40—3.90, plemenski 3.50—5, biki za klanje 3—3.50, debele krave 2.50—3.25, plemenske krave 3—3.50, krave klobasarice 2—2.25, molzne krave 2.25—3, breje krave 2.75—3.50, mlada živina 3.50—4, teleta 5—6 Din za kg žive teže. Prodanih je bilo 440 komadov, od tega za izvoz v Italajo 18 volov. Mesne cene: volovsko I. 10—12 Din, II. 8—10, meso od bikov, krav in telic po 5—8, teletina I. 12—14, II. 10—12, svinjsko meso sveže 10—14 Din.

Borza

Dne 22. septembra.

Denar

V zasebnem kliringu je ostal avstrijski šiling na ljubljanski borzi neizpremenjen na 8.51—8.61, na zagrebški borzi se je neznatno učvrstil na 8.4850—8.5850, na belgrajski pa je popustil na 8.47—8.57. Grški boni so beležili v Zagrebu 29.65 do 30.35, v Belgradu 29.80—30.50.

Angleški funt je ostal neizpremenjen ter je beležil v Ljubljani 234 denar, v Zagrebu 233.20 do 234.80, v Belgradu pa 233 denar. Španska pezeta je beležila v Zagrebu 5.49 denar.

Nemški čeki so v Ljubljani narasli na 13.38 do 13.58, v Zagrebu na 13.30—13.50, za sredo oktobra na 13.20—13.40, za sredo novembra na 13.15 do 13.35, v Belgradu pa na 13.30—13.50.

Italijansko liro so nudili v zasebnem kliringu v Zagrebu in Belgradu po 3.20.

Ljubljana. — Tečaji s primom.

Amsterdam 100 hol. gold. . . .	2966.37—2980.96
Berlin 100 mark	1754.91—1768.78
Bruselj 100 belg	737.39— 742.46
Curih 100 frankov	1424.32—1431.29
London 1 funt	220.84— 222.89
Newyork 100 dolarjev	4335.01—4371.32
Pariz 100 frankov	287.71— 289.15
Praga 100 kron	180.47— 181.58

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 1,360.421 Din.

Curih. Beigrad 7. Pariz 20.2025, London 15.5425, Newyork 306.875, Bruselj 51.8375, Milan 24.14, Amsterdam 208.225, Berlin 123.40, Dunaj 56.65, Stockholm 80.15, Oslo 78.10 Kopenhagen 69.40, Praga 12.68, Varšava 57.80, Budimpešta 60, Atene 2.90, Carigrad 2.45, Bukarešta 2.50, Helsingfors 6.85, Buenos-Aires 0.875.

Vrednostni papirji

Ljubljana. 7% inv. pos. 82.50—83.50, agrarji 47—48, vojna škoda promptna 366—368, begl. obveznice 67—68, 8% Bler. pos. 82.50—83.50, 7% Bler. pos. 72.50—73.50, 7% pos. DHB 86—88.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 82.75 den., vojna škoda promptna 365—367, 9., 10., 11. 364 den., begl. obv. 68.50 den., 8% Bler. pos. 82.50—83.25, 7% Bler. pos. 72.75—73.25, 7% pos. DHB 86 den., 7% stab pos. 82—83.25. — Delnice: Priv. agr. banka 239 den., Trboveljska 150—165, Isis 10 den., Osj. sladk. tov. 122 den.

Belgrad. Drž. papirji: 7% invest. pos. 84—85, vojna škoda promptna 367—367.50, begl. obvez. 68.75—68.85 (68.90, 68.75); 67.50—67.90 (67.75). 8% Bler. pos. 83—83.75, 7% Bler. pos. 73.25—73.5, 7% pos. DHB 86.50 den., 7% stab. pos. 83 den. — Delnice: Narodna banka 6550—6700 (6600). Priv. agr. banka 238—241 (241, 240).

Žitni trg

Novi Sad. Koruza bač., srem 92—93, ban. 90—91, moka bač., srem., ban., slav. 0g 0gg 212.50—222.50, bač. št. 2 192.50—202.50, št. 5 172.50—182.50, št. 6 152.50—162.50, št. 7 132.50—142.50, št. 8 97.50 r.—102.50 r., otrobi bač., srem., ban. 69—74, bač. ladja 74—75. Ostalo neizprem. Tendenca neizprem. Promet srednji.

Sombor. Pšenica v prostem borznem prometu, bač okol. Sombor 142—144, bač. 131—133, srem. 129—131, slav. 128—130, bač. in južnoban. 130—132, gorban. 133—135, vse vagonsko blago, bač. ladja Begej šlep 142—144, bač. ladja Tisa šlep 142—144, rž bač. 108—110, ječmen bač., srem. 63—64 kg 95—97.50, moka 0g 0gg 210—220, bač. št. 2 195—205, št. 5 180—190, št. 6 165—175, št. 7 130—140, št. 8 100—105. Ostalo neizprem. Tendenca čvrsta. Promet slab.

Celje

Osebna vest. V ponedeljek je bil razrešen svojih dolžnosti sodnik upravnega sodišča v Celju g. dr. Jože Bavdek, ki je bil pred kratkim vpokojen; nastopil je pa službo upravnega sodnika g. Rajko Mulaček, svetnik pri kr. banski upravi v Ljubljani. — S celjske na II. drž. realno gimnazijo v Ljubljani je premeščena profesorica gdč. Marija Boršnik, na celjsko gimnazijo pa sta premeščena gdč. Jančičeva iz Murske Sobote in g. Antič.

Jezikovni tečaji društva absolventov trgovskih šol. K včerajšnji, enako glaseči se notici, obveščamo vse interesente, da se bo poleg treh nemških, dveh francoskih, italijanskega in angleškega ter tečaja za kartotečno knjigovodstvo vršil še tečaj za nemško stenografijo.

Posledica neurejenih razmer pri Westnu. Poročali smo o izprtju in poznejši stavki Westnovih delavcev. Podjetje je odpustilo vse stare delavce in začelo sprejemati delavstvo na novo. Nazaj je bilo sprejetih veliko starih delavcev, mnogo jih je pa ostalo brez dela, kar se najbolj pozna pri občutnem porastu štatistike Borze dela. Po zadnjem izkazu z dne 10. septembra je bilo prijavljenih pri celjski ekspozituri Borze dela 187 brezposelnih delovnih moči, med katerimi je bilo 27 žensk. Po sedanjem izkazu pa se je število brezposelnih zelo dvignilo in to v prvi vrsti na račun odpuščenih Westnovih delavcev. Število brezposelnih je namreč poskočilo na 422, med katerimi je 138 žensk.

Staro municijsko skladišče na Golovcu je kupil od g. Westna trgovec g. Vekoslav Bornšek in gi začel podirati, tako da bo Golovec sedaj res kmalu popolnoma gol.

Kino »Metropol«. Danes »Metropolitan« in nov foxov tednik.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Sreda, 23. septembra: 12.00 Valčkova ura (plošče) — 12.45 Poročila, vreme — 13.00 Čas, spored, obvestila — 13.15 Simfonične slike (plošče) — 14.00 Vreme, borza — 18.00 Vsakemu nekaj (pester spored, izvaja Radioorkester) — 18.40 Mladinska ura: Slomšek utemeljitelj naše kulture (o priliki Slomškovega dne), g. profesor Ettbin Bojc — 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Mitropolit Stevan Stanimirović — povodom 100 letnice smrti (dr. Jovan Radonjić), Belgrad — 19.50 Pesmi o morju (plošče) — 20.10 Z našega lepega Jadrana (g. Vladimir Regally) — 20.30 Pesne skladbe za dva klavirja — 21.10 Operni spevi in odlomki — 22.00 Čas, vreme, poročila, spored — 22.20 Narodne pesmi ob spremljavi harmonike. Sodelujeta: g. Tine Stibernik in g. Mirko Remškar. Konec ob 23. uri.

Drugi programi:

Sreda, 23. septembra: Belgrad I: 19.30 Narodne pesmi poje Jelena Vujanović — 20.20 Beethoven: Uvertura v opero Leonora — 20.30 Humor — 21.30 Lahka glasba — 22.00 Dramska sonata. — *Belgrad II:* 20.00 Ljudski oder (dr. Velimir Dinić). — *Zagreb:* 19.30 Turška muzika — 20.20 Verdi: »Alzira«, opera — 22.10 Koncert. — *Praga:* 19.55 »Poznate ta glas?«, koncert — 20.55 Iz življenja umetnikov. — *Brno:* 20.55 »Idila v Krimu« (podlistek) — 21.10 Italijanske in španske pesmi — 21.30 Godalni kvartet izvaja Griegove skladbe. — *Bratislava:* 22.30 Slovaške pesmi in plesi — koncert ciganskega orkestra. — *Varšava:* 21.00 Koncert Chopinovih del — 21.30 Koncert komornega orkestra — 22.15 Koncert — 23.00 Plesna muzika. — *Budimpešta:* 20.15 Koncert kitaristov — 21.55 Jazz — 23.00 Komorni koncert (plošče). — *Rim:* 20.40 Orkesterski koncert. — *Milan:* 20.40 Orgelski koncert — 21.40 Koncert godbe na pihala. — *Berlin:* 20.45 Radio-cabaret. — *Hamburg:* Komična opera — 22.30 Pisan glasbeni program. —

Poizvedovanja

Zgubljeno. Dne 20. septembra 1936, med 14. in 18. uro, so se zgubili naočniki z okroglimi stekli in škatlico z napisom: »Goldstein«, od Jelačina na Aškerčevi ali na Tržaški cesti, ali na cesti po Glincah do Dobrove pri Horjulu. Najditelj naj naočnike proti nagradi vrne Josipu Knaflju, Karlovška cesta 15.

Izgubil se je plašč »Hubertus« dne 15. t. m. zgodaj zjutraj na cesti od St. Vida pri Grobelnem do Grobelnega. Vseboval je želez. legitimacijo na ime E. B., denarnico z okoli 8—15 Din gotovine, Kollmannov vozni red, robec in škatlo vžigalic. Najditelj naj ga odda najbližji orožniški postaji proti najdenini v denarniku.

Izgubil se je brevir izdaje »Marietti« in »Codex iuris canonici«. Najditelj naj ga odda upravi »Slovenca« proti primerni najdenini.

Kulturni obzornik

Inozemski glas o prof. Vebru

Pod naslovom »Misleča Evropa« je avtor knjige »Deutschlands Kultur und Religion« dr. Hans Hartmann izdal sedaj novo veliko delo, neke vrste obširen informativni pregled, v katerem skuša prikazati celotno sliko filozofskega prizadevanja sodobne Evrope. (Denkendes Evropa. Ein Gang durch die Philosophie der Gegenwart. Batschari-Verlag, Berlin, str. 476.)

Že iz izbire in razporedbe snovi je razvidno, da je avtorju pri srcu kar največja vsestranost, da se noče izogibati niti živemu toku dogodkov, niti abstrakcijam najbolj odmaknjenih teorij. Potem ko nam prikaže aktualno nalogo sodobne filozofije s pomočjo govorov Mussolinija, Dietricha, Lalanda, se takoj spusti v dosti podrobno analizo osnov prirodne filozofije, filozofije zgodovine ter psihologije z njihovimi podopredelitvami, obdela poglavje »uresničujoče filozofije« na podlagi vrednostne, pravne in politične filozofije in naposled še »osmislujoči del filozofije« v poglavjih o verski in umetnostni filozofiji ter metafiziki. Zanima ga, kako individualno rešujejo te skupne probleme različni evropski narodi ter se pomudi v ta namen pri nič manj kot štiriindvajsetih.

Po zaslugi g. prof. Franca Vebra je odmerjeno med njimi tudi Slovencem prav odlično mesto. Po daljšem orientativnem uvodu izvaja dr. Hartmann takole:

»S poglobitvijo pojma doživetja se je posebno Meinongovim učencem posrečilo dvigniti psihologijo do resnične filozofske discipline. Podati hočemo nekatera izvajanja v Ljubljani delujočega slovenskega filozofa Vebra, ki je na posebno lep in sistematičen način podal tovrstno pomensko analizo. V svojih 8 predavanjih k Filozofiji osebnosti iz leta 1933 je posvetil v predele, katere se sicer redko obdeluje v tej obliki. Domnevno ne bo lahko najti nacijonalnega poudarka in nam ni prav nič na tem, da bi ga umetno vnašali. Zdi se nam le, da govori iz svoje visokopomembne duhovnosti mož iz starega rimskokatoliškega Podonavja — s čimer pa ne bodi rečeno, da gre za katoliško filozofijo. Mislim le na način sistematičnega mišljenja, ako tolmačim Vebra poleg drugih Meinongovih učencev iz posebnosti avstrijsko-koroško-slovenskega predela.

Ker nam žal ni mogoče podati njegovih osem predavanj, ki bi zaslužila celotno izdajo, naj k izbranim odlomkom spregovorim še par besedi.

— — — Kolikor se da presoditi, je Veber še dokaj bolj (kot Meinong) psihološko usmerjen — ne morda psihologistično, kajti pod tem je razumeti prav tisto psihološko razstavljanje, ki relativira »vrednote« in »pomene« ter jim odvzema hkrati njihovo bistveno vsebino. On izhaja marveč iz — reči smemo pač — kozmično duševnih dejstvenosti, ki jih označuje kot vrednotenja. Vrednotenje pomeni tu nekako: »obvezno-veljavna določite vvrednot« ali pa tudi »priznanje vrednot«. Veber tolmači tako izrecno jezik dejstev, da ga smemo ceniti kot pravi vzor resnične psihologije, ki pa na svojih mejah meri seveda v vrednostno filozofijo.

Veber razlikuje predmetna, osebnostna ter hagijološka — tedaj na svetost Boga se nanašajoča — vrednotenja. Tu se javlja stopnjevanje, neka hierarhija, ki človeka prav tako obvezuje kakor je v sebi zaključena in objektivna. Karakteristično za človeško osebnost je sedaj — to je treba prepostaviti v Vebrovo umovanje —, da ji je lastna aktivnost ter svoboda duševnosti, ki ji omogoča odločitve napram svojim lastnim doživetjem. Tudi žival doživlja, nemara celo vrednoti, toda ne odloča o vrednostni lestvi svojih doživljajev; to pa dela človek.

In še o enem pojmu moramo spregovoriti, da pripravimo umevanje navedenih mest iz Vebrovega spisa. Vsako navedenih treh vrednotenj se javlja na dva načina: reaktivno in judikativno. Reaktivna so ona, ki enostavno vplivajo na nas, tako da smo čisto pasivni, da »jih pustimo vplivati nase«; judikativna pa so ona, kjer z vrednotenjem zavzamemo stališče z lastno odločitvijo.

Te ugotovitve so uvod v nad tri strani dolg referat o Vebrovem filozofskem sistemu, kjer v res plastičnem in zgoščenem slogu poda smisel Vebrovega učenja in razvije gori navedene misli ter konča v pomembnih stavkih:

»S teh posebnih vidikov pa nam postane jasno to dvojno razmerje, namreč da se zdi z ene strani genetični razvoj naše osebnosti podan v dvigajoči se črti: predmetno — osebnostno — hagijološko vrednotenje, dočim se na drugi strani ista osebnost prav s tem razvojem vedno bolj odkriva v svojem normativnem bistvu ter postaja čezdalje bolj samostojna. Tako je pa prav svetostno vrednotenje — in samo ono — na eni strani zakonita zaključna razvojna točka, na drugi strani pa prav tako zakoniti normativni fundament vse človekove osebnosti.«

V tej sistematični opredelitvi človeške osebnosti vidi Hartmann krog problemov, ki se gibljejo v neposredni soseščini druge, tudi v evropski misli do filozofske višine stopnjevane psihološke discipline. Saj podaja nekako shemo osebnosti, ki jo skušajo v tipologiji do zadnjih kotičkov diferencirati Freud in za njim Adler, C. G. Jung, Märker in drugi.

Tako je filozofija prof. Vebra postala evropska, stopila preko naših ozkih mejá ter predstavlja pred vsem svetom poseben odtenek »misleče Evrope«. —r.

*

Svetovna revija za filozofijo v Belgradu. Znani nemški filozof prof. dr. Arthur Liebert, zdaj profesor na univerzi v Belgradu, je zasnoval posebno društvo »Philosophia«, ki ima namen, združiti vse svetovne filozofe k skupnemu sodelovanju. V prvi vrsti ima namen izdajati veliko filozofsko revijo v vseh vodilnih evropskih jezikih pod naslovom »Philosophia, philosophorum nostri temporis vox universa«. V njej hoče gojiti samo čisto znanstveno filozofijo, poročati o vseh važnejših pojavih iz celokupne svetovne filozofije brez razlike raznih metod. Predvsem pa bo skušal skrbeti za popolno bibliografijo iz tega področja ter sploh postati centralna svetovna revija svoje discipline. Kot porok za to svoje nepristransko, strogo objektivno ter internacionalno znanstveno stališče je prof. Liebert sestavil širši odbor iz profesorjev ter vodilnih filozofov iz vseh delov sveta, ki jih v svojem »proglasu« tudi navaja. Do zdaj so že dali pristanek predstavniki 32 držav iz Evrope, Azije in Amerike ter čaka še na pristanek iz Italije, Nemčije, Rusije itd. V tem širšem odboru predstavljata slovensko filozofsko misel profesorja ljubljanske univerze dr. F. Veber in dr. K. Ozvald. Društvo »Philosophia« je stopilo že v stik z vsemi podobnimi društvi z namenom, da bi njen časopis priznala za oficielno svetovno glasilo filozofov današnjega časa. Tako upa Belgrad postati center svetovne filozofske misli, kar je vsekakor zelo zanimivo. Revija, ki bo izhajala štirikrat na leto ter bo obsegala 35—40 pol, stane za Jugoslavijo 150 Din (prof. dr. A. Liebert, Belgrad, Dositejeva ulica 43).

Vestnik prosvetne zveze št. 7—8 prinaša razlago enciklike sv. očeta o filmu ter poročila o prireditvah PZ tekom letošnjega poletja, tako v Šmartnem pri Kranju, v Št. Juriju pri Grosupljem, o Slomškovih praznikih, Blaž Potočnikovi slovesnosti, o stiških dneh ter jeseniškem taboru. Ob tej priliki podaja v širokem izvlečku govore dr. Basaja in ured. Ilije. V poglavju o »novih igrah« govori o Žigonovi in Jalnovi novi drami ter o Meškovem Pasijonu. Končno pa ocenjuje predstavo »Jurija Kozjaka« v Stični ter Škofjeloško pasijonsko procesijo, pri ocenjevanju katere pa je poročevalec napravil neokusno šalo, ko se je podpisal s šifro prireditelja samega. Pravi td. zanika avtorstvo tega poročila, ki je sicer zanj zelo laskavo.

Bele čete v novih zmagah

Španski Verdun — Ljudstvo rešeno pekla

NASKOK NA RONDO

Posebni poročevalec lista »Völk. Beobachter« Rolland Strunk, je bil za dan na južni fronti španske državljanske vojne, kjer so rdeči še zmeraj na ozemlju krog Malage. Tu je bil priča bojem za mestece Ronda in je s četami generala Varele vred vkorakal v zavzeto mesto. Strunk poroča o dramatičnih prizorih tega bojevitega dne.

VOŽNJA K GENERALU VARELI

Na južnem obrežju Španije je posebna fronta. Razvija se v ozkem, ploskem loku tesno vzdolž te sončne morske obale severovzhodno od Gibraltarja, krog nazobčanih gorskih grebenov do Malage in stare, kraljevske Granade.

Tu med ozkimi, z večnimi slapovi in hudourniki napolnjenimi grapami, ob strmih pobočjih, obraslih s kaktejami, divjimi figami in vinogradi divja državljanska vojna prav tako kakor zgoraj v dolini reke Tajo, v gorovju Guadarrama in ob Pirenejski meji. Tu spodaj poveljuje general Varela. Štiri in dvajset ur sem ga spremljal in sem doživel zavzetje Ronde.

Mislim, da sem videl v dolini Taja pri koloni Yogue take stvari, ki ne morejo biti hujše. Grozote marksističnih tolp, ki so imele šest tednov v rokah Rondo in Tebo, Campillos in Penarrubio ;sledovi, ki so jih zapustili ti zločinci, ki jih je pa general Varela potolkel, so bili pa še hujši ko vse drugo.

Fronta generala Varele je za štiri ure vožnje z avtom oddaljena od Seville. Pelješ se skozi Alealo in Ossuno po ljubki pokrajini, ki se polagoma dviga v gore, kjer je polno razvalin, samih ostankov španskih gradov iz dobe Mavrov. Sredi pokrajine se vije ozkotirna železnica, ki časih preplaši natovorjene oslička. Na jugu stoji z oblaki obdano skalnato pogorje.

Nato pa postaja vse samo bojišče. Ob vhodih v poedine kraje zapirajo vreče s peskom dohod, miličniki in kmetje pregledujejo s puškami v roki naše potne liste in stene nizkih hiš so prestreljene s kroglami. Požgani stolpi cerkva zro v deželo, koder se v dalji dvigajo ognjene stene in stebri dima.

Višje se dviga cesta. V Campillosu ležijo ubiti ljudje vzdolž cestnih jarkov, marksistični miličniki v njih modrih jopičih, na stenah hiš kričijo žarkordeči napisi, kar vrženi tja s čopičem: »Viva la frente communistica«. In tik zraven — sveže napleskani napisi zmagovitih belih čet. Na kočah in dvoriščih se blestijo rdeče-rumene-rdeče zastave armade.

OSVOBOJENE VASI

Opoldne se mimogrede ustavimo v Tebi. To je gorsko gnezdo, zapuščenih hiš z vdrtimi vrati in prestreljenimi okni. Ljudje sedijo kje med skalovjem in drgečejo od groze. Na trgu pred cerkvijo je videti jamo, sled letalske bombe, na oknu cerkvenega stolpa so miličniki, ki prežijo za sovražnimi letalci. Daleč zadaj na jugu brundajo topovi, zrak je ves v napetosti, diši po požigu in plinu. Teba je šele 24 ur v rokah belih čet. Sedem tednov so bili tu rdeči. Tik preden so odšli iz kraja, so se še po svoje maščevali. Župan prisede k nam, ves je bled, prepaden, kakor vsi ljudje iz teh krajev, ki so bili pravkar osvobojeni iz rok rdečih tolp. Videti je, kakor da ti ljudje še ne zaupajo v varnost, življenje in sonce, videti je, kakor bi bili še vedno v senci smrti pod moro grozotnih umorov in živinskega klanja. Njih oči zro v naše oči, spet in spet nas prijemajo za roke in vedno vidimo skozi nizko okno, kako se zunaj na vaškem trgu objemajo moški iste vasi, ki so se po dolgem času spet sešli.

POSLEDNJI, KI JE PREŽIVEL SVOJO DRUŽINO

Župan nam predstavi nekega dvajsetletnega človeka. Naglo sopeč nam pripoveduje usodo njegove družine. Rdeči so ustrelili njegovega očeta in tri brate. On sam je bil ves dan v sodu olja, kjer je moral čepeti do vratu; slišal je krike svojih bratov, mile prošnje svojega očeta. Pa to je le en primer. Še zmeraj pa plapola v pogledih tega moža neznanska groza prestanih ur.

Pokažejo nam seznam ustreljenih talcev. 24 jih je — 24 iz iste vasi, ki ima komaj 300 duš. Povedo nam, da so teh 24 rdeči pred dnevom v naglici postrelili, kar tako površno, da je neki talec s tremi streli v telesu šel še 16 km naprej ponoči, ko so rablji spali in so ga potem sredi poti ustavili in do smrti ustrelili.

Vstopili smo v svoj avto. Kmetje stoje okrog nas in kličejo: »Viva Espania!« Zavijemo navkreber proti grmenju topov, ki ga je slišati iz smeri Penarrubija.

Bojišče je bolj in bolj grozotno. Orli stojijo na sinjem nebu. Razstreljeni, zapuščeni avtomobili z madridskimi in valencianskimi številkami ležijo v cestnih jarkih, zraven so mrtveci. Za Penarr ubijo, za pečinami so karlisti v rdečih čepicah. Neka baterija strelja čez sotesko tja proti postojankam rdečih. Tik kraja so Maročani, ki čakajo, da odidejo na bojišče. Za sestreljenim zidom glas topničarskega opazovalca:

»Secundo piece... fuego!«

Brummm

»Pozor! — tretji top — štiri črte plus... ogenj«

Nad nami sika v temna pobočja in hrumi v skalovje. Mezgi pijejo pri studencu, nad katerim stoji obglavljena soha Matere božje. Vroče ozračje je polno sladkobnega duha po gnitju.

Apnenasto pogorje na desni in levi. Vse je pusto, ko izmito. Dvignemo se na planoto Senetil. Serpentina se vije, pada, se dviga. Krog nas so oljčni gaji v spanju. Nato nas ustavijo strelniki, mornariška pehota generala Varele. Pred nami streljajo. Ronda!

Ronda — španski Verdun

Ta Ronda ima poseben sloves. Ta Ronda se imenuje na španskih frontah Verdun Španije.

To ime smo spoznali pozneje, ko smo videli Rondo, to skalnato mesto, ki je obdano z navpičnimi pečinami, ki je krog njega polno barak, električnih žičnih ovir, kjer so podminirane ceste in grape, ki padajo 400 m globoko, in čigar stebri vsebujejo dinamit.

Pred grapo Gualete v skrivališču za skalami, smo dobili generala Varelo. Pred nami je prasketal ogenj pušk in so regljale mrtvaške raglje. Časih smo tudi zaslišali hrumenje topov. General ni imel časa za nas. — Prišli smo prav k napadu.

Spredaj so bile že maroške čete, na desni karlisti in redne čete, nato miličniki iz Seville in konjenica v širokih slamnikih in nizkih škornjih.

Zvedeli smo, da je cesta pred nami vsa z minami podložena, potem je most, visok 100 m, ki je tudi poln dinamita, in tako naprej je 4 km daleč do vhoda mesta. General je že ves v skrbeh. Varela je dal

povelje za naskok

na ta španski Verdun. — Spredaj so več minut močno streljali. Nato je zagrmela eksplozija. Sledili smo četam krog čeri. Cesta je šla navzdol v sotesko, spodaj šumi reka. Na oni strani reke so zidovi hiš. Tudi cesto vidimo, ki je na petih mestih razdrta. Tlak ceste je ves razrušen, to je posledica min, ki so se slabo razpočile. Po teh cestah so naskočile Varelove čete, most je brezhiben, rdeči niso imeli nič več časa, da bi ga bili razstrelili. Madridski marksisti so pobegnili, ko so zagledali prve turbane Maročanov.

Na mostu čudovit dogodek.

Na onem bregu je neka ženska, ki ima prestreljen trebuh in prsi. Krog pasu ima naboje, na glavi rdečo čepico, oblečena je v usnjat jopič. Vojaki jo obstopijo. Ženska more še govoriti. Edino ona je imela izmed vse tolpe toliko poguma, da je ostala. To je komunistka iz Portugalske, obstrelili so jo, ko je hotela razstreliti most. Ženska umira poleg prašnih kaktej, ki obrobljajo cesto. In ko se general skloni k njej, da bi slišal njene zadnje besede, prosi ta portugalska komunistka, če bi mogla dobiti duhovnika, da bi umrla po krščansko. Poslali so po duhovnika. Ženska z rdečo čepico se spove, moli in sredi molitve izdihne.

KAKO JE RONDA PADLA

Dalje! Ovinek za ovinkom. Pred nami se razvija bitka za Rondo. Neodprti zaboji streliva ležijo po kočah. Vmes strojne puške, ročne granate. Nekaj avtov leži pod pečinami, ki vzdolž ceste rastejo v nebo. Pri krmilu sedijo mrliči.

Na 2 km daleč so preko ceste žičnata vrata. Na levi in desni žičnate ovire, peščene vreče, barikade. Opoldansko sonce pripeka ko ogenj. Še ena višina, nato se cesta zniža. Zagledamo pravljični razgled na Rondo. Zvoniki, staro obzidje, navpične strehe hiš, a preko vsega dim in ogenj. Dalje so vrtovi, sončne rože, v sredini angleška zastava hotela Victorije. To noč sem spal v tem hotelu. Nekoč je moralo biti tu lepo. Rdeči so ga uničili.

Pred in za nami se gnetejo čete na ceste. Na vseh vogalih pokajo puške. Hiše so ko izumrle. Okna zaprta. Pred nami je mestni trg. Izza neke barikade planejo rdeči, stečejo čez most, v tem hipu pridrevita dva oklopna avtomobila — rdeči popadajo na mostu.

In tako je iznenada konec bitk. Ogenj utihne. Globoko spodaj pod nami šumi reka. Vojaki stojijo brez diha, vsi začudeni ob hišah in ne morejo verjeti, da je konec bitke, da je Ronda navzlic vsem oviram, njihova. Nekje se zaloputne okno in potem vzhičen krik: »Nuestro, nuestro! Naše, naše!

PEKLU SO UŠLI

Druga okna. Bledi, zmedeni obrazi. Vrata se odpirajo, starodavna vrata z grbi in tolkači. In nenadoma nas obstopijo ljudje: ženske, otroci, ki se jokaje pritiskajo k nam, obešajo na roke vojakov in poljubljajo zastave. Vse je omotično navdušenje, vzhičenje, brezmejna radost. Vidimo, da so ti ljudje prišli iz pekla na luč. Da so ko v sanjah stopili v novo življenje. Ne morejo pa še verjeti, da so strahote v poslednjem tednu zares končane. Konjenica jezdi po tlaku, topovi drdrajo mimo, toda ves ta hrup splahni spričo zmagoslavnih vzklikov ljudi, ki se zgrinjajo od vseh strani k nam in zapuščajo izropane hiše, kjer je prebivala groza in smrt.

V Rondi so po seznamih dognali, da so marksistični rablji pomorili 562 ljudi.

Sedel sem poleg generala Varele, ko je delal zapisnik. Nastopale so priče za pričo, ženske in otroci, ki so postali pred nekaj urami vdove in sirote, moški, ki so le slučajno ušli smrti, vsi ti so izpovedali, kar so videli. Teh 500 ljudi so bili rdeči ustrelili na trgu Del Torros. To bi še ne bilo tako hudo, a to je bilo zverinam preveč dolgočasno. Tega so bili že do grla siti. To postavljanje k zidu in streljanje! Zato so si izmislili nove zabave.

Zavežem se v imenu španske armade, v imenu generala Varele in njegovih častnikov, in tudi za svojo osebo, da so madridski ljudski frontaši — od tolpe Pancho Villi — tukaj v Rondi zmeraj privedli s seboj ženske in otroke obsojencev, da je mogla družina gledati, kako so morili očeta, brata, moža. Take, ki so pred smrtjo vzklikali: »Viva Espania!«, so postrelili v noge in trebuh in jih pustili počasneje umreti, kot druge. Celo teh živčnih dražljajev so se naveličali in so položili čez 100 m globoko brezno ozko brv in na smrt obsojeni so morali zavezanih oči iti v tej vrtoglavi višini čez brv, dokler niso grozno vpijoč popadali v brezno. Govoril sem z možem, ki je bil 19 dni na podstrešju svoje hiše in ki mu je žena ponoči skozi opeko podajala vodo in kruh.

VSE UNIČENO, RAZTRGANO IN ONEČEDENO

V Rondi so skupno ustrelili in poklali 119 duhovnikov, vse odvetnike, zdravnike, trgovce in učitelje. Vzrok za smrtno obsodbo je bilo premoženje, izobrazba, plemstvo ali kaka muha rdečih oblastnežev. V Rondi nisem videl niti ene trgovine, ki bi ne bila izropana. Najmanjša trgovina je bila eno samo groblje, cunje in smetišče. Pred starodavnimi hišami so ležale umetniške slike španskih mojstrov, rokopisi, pergamenti, vse raztrgano, ponečedeno, poteptano. Vse to so storili ljudje, ki sovražijo vse, kar je tradicija, čast, čistost ali vera.

Noč pokrije ta prizor. Grem, da si poiščem prenočišče. Vse višine krog mesta so v rokah belih čet. Zdaj pa zdaj poči strel. Povsod korakajo straže po ozkih ulicah. Prebivalstvo hvali Boga za odrešenje.

Domov bi radi! Begunci iz Iruna čakajo na mednarodnem mostu v Hendayu dovoljenja, da se smejo povrniti spet v Irun.

Usoda deklet v sovjetskem paradižu. »Skrb« rdečih mogočnikov v Rusiji za mladino se izraža tudi s tem, da morajo dekleta pomagati graditi ceste, kakor vidimo na sliki iz Moskve.

Atomobilski izvoščki za Addis Abebo.

Španske begunce so rešili nemški pomorščaki. Nemška rušilca »Jaguar« in »Wolf« sta v zadnjih dneh pripeljala več beguncev iz Španije v luko St. Jean de Lux. Na sliki je videti, kako izroči mornar drobnega dojenčka beguncem v čoln.

Če hočete vedeti

Največjo rožo na svetu so odkrili leta 1819. Dobila je ime obeh mož, ki sta jo odkrila in se imenuje Rafflesia-Arnoldi; domačini ji pravijo »mrhovinasta roža«. Ta rastlina, ki meri njen cvet 1 m v premeru, ki je 30 kg težka in more iti v čašo njenega cveta 4 litre vode. V Evropi je še niso mogli pripraviti do tega, da bi cvetela. To se je posrečilo enemu samemu vrtnarju na svetu, pa še ta je na Javi.

21.000 raznih vrst rastlin je samo v **Indiji**; na otoku **Borneo** jih je 11.000; na južnem Kitajskem 20.000; v **Braziliji** in po sosednjih državah pa 40.000. Dasi je toliko različnih rastlin na svetu, pa še vsak dan odkrivajo nove.

Mesto brez davkov. V Avstraliji so slučajno odkrili neko mesto, ki nima ne občinske uprave ne policije in ne gasilcev, kjer ni treba plačevati davkov in kjer ni ne beračev ne brezposelnih in ne zločincev. To mesto, ki je za kakih 400 milj oddaljeno od Sidneya, se imenuje Koylarenberry. Avstralskim oblastem doslej ni bilo še nič znanega o tem mestu in so poslali tjakaj svoje uradnike. Prebivalci mesta so ponosni na to, da imajo izborno bolnišnico, vodovod in električno razsvetljavo. Doslej so meščani lepo in složno živeli. Prav hudi so, da so jih »odkrili« in bo zdaj konec pravljice. Avstralska vlada je že poslala tja razpis davkov, sedanjih in zaostalih, ki jih bo neusmiljeno izterjala. Postavila bo tudi državne urade in uradnike.

»Kdaj pa tukaj jeste?« vpraša tujec v hotelu.

»Zajtrk od sedmih do enajstih, drugi zajtrk od enajstih do dveh; kosilo od dveh do osmih in večerja od osmih do polnoči.«

»Križ božji, kdaj si naj pa mesto ogledam?!«

»Ali še veš Ivan? Lani v tem času, ko je bil najhujši mraz, sva se poročila.«

»Vem; še danes me zazebe, ko se na to spomnim!«

»Kako pa, da se ti je pnevmatika na kolesu razpočila?«

»Kako? Čez steklenico je šlo kolo!«

»Pa je nisi videl?«

»Kako neki? Ko je bila pa v žepu nekega fanta!«

Žena: »Lepo te prosim, Pavel, ali ne veš, da ti je zdravnik prepovedal piti pivo pri jedi? In zdaj ti stoji vrček pri pečenki!«

Mož: »Saj res! — Natakar, odnesite pečenko!«

»Kar noče mi v glavo, da mi gospa zapove, naj s tako trapasto pripravo natakam steklenice!«

Gostovanje v ljubljanski operi

Nič ni čudno, če se je naše glasbeno občinstvo tako dobro odzvalo dvem opernim predstavam zadnjega časa, na katerih je nastopil naš tenorist Josip Rjavec. Saj je to pevec po božji volji, ki s svojim polnim in mehko izdelanim glasom še vedno posreduje prave lepote umetnega petja. In to lepoto nam je dal tudi sedaj v dveh predstavah — v »Luciji di Lammermoor« in v »Trubadurju«. Ne samo mehka, lirično označena barva pevčevega glasu, temveč tudi velika lahkotnost in prožnost oblikovanja je tista privlačna značilnost, ki poslušalca potegne s seboj v višavo valovanja in prenosno v svet lepotnih doživetij. In če se poleg tega pevec tudi v igri toliko razgiblje in pristno zaživi, kot je to storil ob tej priliki Rjavec, je podana s tem dojemalcu možnost resničnega umetniškega zadoščenja. In nič čudno ni, če se v tako podvignjenem okviru tudi vzporedni pojavi nehote v vrednosti zvišajo in stopnjujejo v izrazu. Tako se je ob srečanju dveh mojstrov zlasti stopnjevala lepota plemenitega petja ravnatelja Betetta in so se v svojih mejah umetniško razživeli tudi ostali pevci, kot gdč. Župevčeva, ga. Kogejeva in drugi. Predstavi sta bili sploh na dostojni višini. V. U.

B. Grün: Dvojno knjigovodstvo

(Operetna premiera.)

Prav kmalu je prvi letošnji operetni novosti sledila druga — za češko se je postavila v spored dunajska opereta po prvotnem naslovu »Kjer ljubezen cvete«, nazvana sedaj »Dvojno knjigovodstvo«.

Delo je prav privlačno po svoji zamisli. Nič noče za kričavo in vsiljivo lepotičje in blesk, temveč je skromna igra, namenjena prisrčnemu oddihu, vsa dobrodušna v svoji optimistični vsebini, prijetno navihana v dovtipnosti in, rekli bi, komorna po svoji tehnični izpeljavi tako z ozirom na odrsko zgrajenost, kot tudi v pogledu glasbene snovi, ki je sicer izrazito »šlagerska«, a nič vsiljivo pisana za skromnih pet ali šest instrumentov. Tako vsebino in obliko so ji dali — Emil in Arnold Golz, ki sta spisala besedilo, Friz Löhner-Beda, ki je spesnil vložke in Bernard Grün, ki je uglasbil pevske in instrumentalne točke.

Tako pa jo je tudi na naš oder postavil režiser Osip Šest. Delu je vlil mnogo zasnovane dobrodušnosti, mnogo prikupne domačnosti in dovtipnost se mu je posrečila zlasti v situacijah. Pozornost je obrnil tudi na dobroto, ki stoji tiho vseskozi v osnovi igre in ji daje posebno toplino in privlačnost. S temi potezami je dejanje poživil in dosegel najboljše v drugi sliki, dočim sta prva in zadnja nekoliko zaostali bodisi zaradi primes slabše gralske spretnosti, bodisi zaradi pretirane drastike, kar je celotni stvari na uspehu škodovalo. Morda bi kazalo prvo in zadnje dejanje nekoliko pristriči. Glasbeno stran je vodil debutant D. Žebre in pokazal mnogo smisla za živ ritmični utrip in tudi za lepotna sorazmerja, ki jih je znal vzpostaviti iz celotne tonovske gmote.

Ker je delo skoro prej veseloigra kot opereta, je razumljivo, da sloni teža uspeha predvsem na igralski sposobnosti, kar se je tudi dejansko občutilo kot prednost ali slabost. — Industrijalca Köhlerja je v dobri karakteristiki sicer večne, a to pot ogoljufane trgovske preračunljivosti podal g. Janko. Njegovega sina je novi tenorist g. Gorski prikupno izoblikoval v sicer malce naivnega, a simpatično dobrosrčnega, zvestega in poštenega fanta. Na pot mu hodi še delno pretiravanje in naša govorica, ki ji še ni kos, kar ji pa — upamo — z resnim delom skoro postane. — Izredno posrečen je bil lik industrijalca Ringelheima, ki ga je ustvaril g. D. Zupan. Prednost Zupanove komike leži v neki toplini in dobroti, ki vedno vabljivo mežika izza navidezne pohabljenosti komičnih kretenj in mimike, — kar je lastnost velikega igralca-komika. — Iz drame je prišla v pomoč ga. Gabrijelčičeva in je Ringelheimovi soprogi in njeni histerično-komični pojavi ustvarila prav izrazito podobo. — Njuna hči Hana je našla srečno interpretinjo v gdč. Smerkoljevi (ki se ji igralsko in pevsko ugodno poznajo vplivi inozemskega študija), ki je sicer v igri še malce nesvobodno, vendar mično izoblikovala podobo mladega, za pošteno ljubeznijo stremečega dekleta. — Glavno žensko vlogo Poldi Lechnerjeve, mlade prikupne prodajalke, ki si s svojo vztrajnostjo in prebrisanostjo pridobi v zakon mladega bogataša, je podala kot gost ga. Brumen-Lubejeva, in sicer z operetno rutino, ki pozna vsakovrstne trike in jih za učinek brezskrbno uporablja. — Knjigovodja Peter Fink, ki je nekako osrednja osebnost v igri, je našel v g. Pečku dobrega interpreta. G. Peček je v tej vlogi razvil zopet enkrat svojo pravo igralsko sposobnost, ki se taka, kot se je javila v drugem dejanju, vzpne visoko (dočim pade takoj, čim se opre na pretiravanje) in tudi umetniško pristno učinkuje. — Neznaten, a zelo prikupen je bil sluga g. Simončiča. — G. Frelih je iz sluge Lovrenca mnogo napravil, a se vendar zdi, da mu umetnost igranja ni prav blizu — dočim se spominjamo že prav lepih uspehov iz okvira njegove plesne umetnosti. — Nekako podobno bo tudi z gdč. Brcarjevo in z go. Japljevo.

Sceno je okusno opremil scenograf arh. Franc, koreografsko delo pa je izvršil baletni mojster inž. Golovin. V. U.

Bejek Janko, župn. upravitelj:

Prekmurski sezonski delavci

(Dalje.)

Stanovanje! Spijo in sploh prebivajo v tako imenovanih barakah. Je to zidano poslopje, ki ima navadno dve ali tri »sobe« in na sredi malo kuhinjo, shrambo in sobo za gazdo. V kuhinji spijo navadno kuharice. Okna so mala kot v boljših hlevih, tla betonirana. Nadstropna in boljša kot ta je na Širini. V teh barakah so železne postelje s slamnjačami. Nekaj jih spi še na tleh. Ta spalnica je za delavce vse: obednica, pralnica, garderoba, žal večkrat tudi gostilna in plesna dvorana. Po stenah in na drogovih imajo obešeno obleko in perilo. Na postelji ima tudi vsak svoj kovčeg. Če gazda ni energičen, nastane takoj po prihodu v barakah nered. Mladina se »spari« in spijo kar mešano — dekleta in fantje. Letos so še v treh barakah tako pomešani. **Protestiramo proti temu** in se čudimo, da upravniki kaj takega dopustijo, če že gazdi niso ali nočejo biti kos tej neprevidni mladini. Če to vidimo, potem se ne čudimo, če prihaja naša mladina iz Belja domov pokvarjena in nesrečna. Težko je z mladino, če ločeno spi, kakor so mi zatrjevali gazdi, kaj šele, če jih pustimo v eno barako. Prosimo ravnateljstvo, da naj tudi to vstavi v pogodbo, da bodo imeli gazdi lažje stališče. Neki gazda se mi je pritoževal, da jih je razganjal ob prihodu, pa niso ubogali in da mladina sama sili v pogubo. Kakor sem se pa prepričal, imajo gazdi precej oblasti in v sedanjih razmerah, ko imamo delavstva v izobilju, bi lahko gazda take puntarje takoj odslovil in napravil red. Če se je to posrečilo petim gazdom, zakaj se ostalim trem ne bi. Pomešano spijo v barakah na Jasenovcu, Brestovcu in Podunavlju. Največja mešanica je menda na Jasenovcu. Tu so prekmurski Slovenci, Madjari, ostali Slovenci in Medjimurci, tako da ima gazda res težko stališče. V nekaterih barakah pa imajo celo poročeni sanli svojo spalnico. Delavcev spi preveč v eni sobi. V nekaterih barakah je vse zanemarjeno, umazano, vse razmetano, vse visi po stenah in drogovih, celo kose in drugo orodje. Med barako in barako je zelo velika razlika. Imen nočem navajati. Je pač tudi **to odvisno od gazde. V splošnem so torej stanovanja slaba, nezdrava, premajhna.** Če je nad tri milijone din za novo ravnateljstvo, bi se mogoče našel kak milijonček tudi za delavska stanovanja.

Plača! Po pogodbi mora prinesti však moški s seboj koso, ženska srp, vse drugo poljsko orodje dá uprava. Največ dela imajo s sladkorno peso in žetvijo ter mlačvo. Naši delavci delajo neverjetno dosti. **Delajo od vzhoda do zahoda solnca. Odmora imajo skupno 2 in pol ure, tako da delajo tudi do 14 ur dnevno in še več. In za to naporno delo dobijo reci in piši 8 din. Le v juliju in avgustu dobijo moški dnevno 10 din.** Pa se skoraj vse poljsko delo daje v akord. Tako namreč delavci bolj pritisnejo in prej opravijo delo in navadno tudi več zaslužijo. Naj le glavno navedem: za redčenje sladkorne pese se plača od orala 160 din. V najboljšem slučaju opravi deset delavcev dnevno en oral, pa seveda v akordnem delu nimajo dosti odmora in delajo od teme do teme. Za okopavanje pese od orala 60 din, ruvanje repe in spravljanje na kupe 180 din. Okopavanje koruze od orala 25—55 din — dnevno pri tem zasluži delavec okrog 12 din. Košenje sena in ostale zelenjadi od orala 25 din, od orala lanu 200 din itd. Na Sokolovcu je letos dobil pri tem delu delavec dnevno 22.78 din, ker je bilo na tej upravi letos z lanom izredno lahko delo, na drugih upravah so dobili samo 12 din. Za žetev in mlačvo se pa daje plača v žitu, ki se pa po dnevni ceni izplača. Za žetev dobijo od orala — stoječe žito — 50 kg, za poleglo 60 kg, pri mlačvi pa delavci dobijo 2%, oziroma so sedaj dosegli potom organizacije povišek na 2½% in pri žetvi na 62.50 ozir. 72.50 kg. Akordno delo ubija naše delavce, delajo z vsemi silami, da pač več zaslužijo, pa hodijo večer za večerom domov čisto izčrpani. En mesec in več se pri mlatilnici na vročem solncu peči, požirati prah in težko delati, to res niso šale in tako dela naša mladina, stara 16—18 let. Pri vsaki mlatilnici je dvajset delavcev. Mlatilnice so velike, v izrednih primerih namlatijo dnevno blizu 300 metrskih stotov. Povprečno pa 180 stotov. Na nekaterih upravah so namlatili dnevno tudi le nekaj nad 100 stotov ovsa, tako da je bil zaslužek nekaj nad 10 din. Slame je letos zelo veliko, to spravljajo delavci v ogromne kupe — oslice. Posebno dvigalo nosi slamo naravnost iz mlatilnice na oslico — kot vidite na sliki. V mesecu juliju so dobili delavci plače od 200 do 300 din in tudi več.

Sport

Kje bodo tekmovali naši olimpijski smučarji leta 1940: Na Finskem ali na Japonskem?

Medtem, ko smo v Evropi že skoraj pozabili na veličastne olimpijske slavnosti v Berlinu, plove nekje daleč po morju ladja z japonskimi olimpijskimi tekmovalci. Šest mladih hrastov nosijo s seboj, znamenje, da so si priborili v Berlinu 6 zmag in 6 zlatih olimpijskih kolajn. Samo 6 zlatih, 4 srebrne in 8 bronastih ... to se zdi sicer skromnim Japoncem odločno premalo. Ne morejo verjeti, da so dosegli v Berlinu le 8. mesto, boli jih dejstvo, da so celo Francozi in Finci, Italijani in Madžari dosegli večje število nagrad.

Ali res niso Japonci najhitrejši plavači, mar niso bili edini, ki so ogrožali premoč finskih asketov, ki so ogrožali premoč ameriških skakačev? Vendar nosijo s seboj veselo novico: l. 1940 se bodo vršile olimpijske igre na njihovi zemlji in takrat bo revanš! Če so tekmovalci v Berlinu porušili 39 starih rekordov, jih bodo v Tokiju iznova, le z razliko, da bo med njimi daljša vrsta Japoncev. Če je svet občudoval mogočne olimpijske zgradbe v Grünewaldu, bo čez štiri leta ugotovil, da so stadioni v Tokiju lepši in dovršenejši. Berlin bo le še svetla etapa v razvoju modernih olimpijskih iger.

KJE BO BODOČA ZIMSKA OLIMPIJADA?

Le ena stvar razburja japonske športnike: Kje bo bodoča zimska olimpijada? Med tem, ko se za zimsko olimpijado potegujejo i Finci i Japonci, je zaenkrat še povsem problematično, če se bo sploh vršila. Kakor poroča poslednja številka »Der Winter-ja«, se bo to vprašanje rešilo šele na kongresu Mednarodnega olimpijskega komiteja, ki bo l. 1937 v Varšavi. Predhodno pa bo potreben še sporazum med MOK in Fiso glede amaterskega problema. Medtem, ko vztraja MOK na stališču, da smejo nastopiti na olimpijadi samo amaterji, vztraja Fisa pri svoji zahtevi, da nastopijo tudi smuški učitelji. Ako se obe ustanovi ne bosta sporazumeli, tedaj bi sledilo, da Fisa onemogoči bodočo zimsko olimpijado.

Kljub negotovosti so Finci, kakor tudi Japonci organizirali veliko propagando, da bi se jim poverila organizacija zimskih iger. Finci so med drugim izdali lepo propagandno knjigo, po kateri hočejo seznaniti svet s svojim zimskim športom. Po svoji slavni športni tradiciji bi Finci vsekakor zaslužili, da se jim poveri organizacija zimskih iger. Vendar bi bile težave s primernimi tereni, kajti oni nimajo še niti ene proge za bob in tudi ne primernih strmin za smuk. Tudi zima bi bila za večino tujcev na Finskem preostra. Končno bi bile tudi težave z nastambo, ker nimajo zimsko-športnih centrumov s hoteli za desettisoče tujcev.

JAPONSKA IMA IDEALNE SMUŠKE TERENE

Do nedavnega smo malo vedeli o japonskem zimskem športu Prvi, ki je Evropo seznanil s smuškimi razmerami na Japonskem, je bil Hanes Schneider, katerega so poklicali pred petimi leti v Japonske alpe za smuškega učitelja. Po njegovih poročilih ima srednja (Honsiu) in zlasti severna Japonska (Hokkaido) idealne snežne razmere. V gorah, ki so do 2400 m visoke, stoje povsem moderni smuški domovi in tudi velike smuške skakalnice. Smuški promet je v gotovih mestih prav tako velik, kakor ob času sezone v Münchenu. V smuške centre vozi ob praznikih več posebnih vlakov, na katerih je vozna cena izredno znižana.

Nekoliko vidnih dokazov o kvaliteti japonskega smuškega športa je pokazal Garmisch-Partenkirchen. Skakač Iguro je spadal brez dvoma v vrsto norveške elite, saj je dosegel s svojimi sigurnimi skoki (74.5 m in 72.5 m) 7. mesto in je bil le Poljak Marusarž od Neskandinavcev pred njim! Zelo viden je bil tudi uspeh mlade japonske drsalke Inade, ki je dosegla 10. mesto.

Da bi proučila evropske smučarske razmere, sta prepotovala letos dva odbornika Japonske smuške zveze, in sicer baron Okura in Take Aso, skandinavske države, kjer sta si ogledala vse zimsko športne naprave. Baron Okura je finansiral gradnjo velike smuške skakalnice v Otaru v pokrajini Hokkaido (severna Japonska). Take Aso pa je bivši prvi japonski dijak na berlinski visoki šoli za telesno vzgojo.

Ako dobijo Japonci zimske olimpijske igre v svoje roke, tedaj se bodo vršile v bližini univerzitetnega mesta Sapporo. Mestna občina je že obljubila svojo pomoč v višini milijona lejev. Vendar bi služilo mesto Sapporo le kot izhodišče za zimske igre, tereni sami pa so toliko oddaljeni, da bi morali zgraditi na licu mesta novo zimsko letovišče.

Po vsem tem bodo naši smučarski tekmovalci še nekaj mesecev v negotovosti, da-li bodo tekmovali l. 1940 na Finskem ali na Japonskem. In če bodo zimske igre na Japonskem, bo vprašanje zase, če bodo finančna sredstva dopuščala tako dolgo potovanje.

Zahvala

Za številne izraze sočutja, ki smo jih prejeli pismeno in ustmeno ob težki izgubi našega ljubljenega gospoda

Simona Klimaneka

se tem potom vsem najtopleje zahvaljujemo.

Posebno pa naj velja naša zahvala vsem darovalcem krasnih vencev in cvetja, požrtvovalnim gg. zdravnikom, g. župniku p. dr. Angeliku Tomincu za tolažilne obiske, stanovskim gg. tovarišem pokojnika, ki so ga v tako častnem številu spremljali na njegovi poslednji poti, pevskemu društvu »Sloga« za ganljive žalostinke, kakor tudi vsem ostalim, ki so rajnkega spremili k večnemu počitku.

Sveta maša zadušnica se bo darovala v petek, dne 25. septembra ob 7 zjutraj v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, dne 22. septembra 1936.

Žalujoča rodbina Klimanek in ostalo sorodstvo.

Alja Rahmanova: 61

Tovarna novega človeka

Roman.

Ko je doktor Krasnov stopil v sobo, kjer so se vršila zasliševanja, je sedel preiskovalni sodnik pri svoji mizi in bral časnik. Zapazil je doktorja, odložil počasi časnik in mu ponudil prostor. Bil je to čisto mlad človek z živahnimi, temnimi očmi in nadihom brčic na gornji ustnici. Očividno ni še dolgo opravljal posla preiskovalnega sodnika, zakaj na njegovem obrazu sta se zrcalila važnost, ki jo je polagal na svoje delo, in ponos, da so mu zaupali to nalogo.

»Bili ste član stranke?« je nagovoril z mehkim, voljnim glasom doktorja. »Gotovo veste, da vam bo odkritosrčna izpoved brez zavijanja bistveno izboljšala vašo usodo. Samo imena sokrivcev, imena tistih, ki so bili udeleženi pri zaroti, mi povejte in s tem boste rešili samega sebe!«

Doktor je gledal rdeči, cvetoči obraz preiskovalnega sodnika in si mislil: ta dečko bo živel še najmanj petdeset let, seveda če se ne bo zaletel; zdrav je ko bik in zdaj hoče mene, bolnega človeka, pahniti v nesrečo!

»Zakaj pa molčite?« je začel zopet sodnik s sladkim, priliznjenim glasom. »Povejte mi vendar, kdo je bil udeležen pri vaši zaroti!«

»Ne vem ničesar o kaki zaroti in zato tudi nimam nobenih soudeležencev!« je odgovoril sedaj doktor zamolklo. Komaj je izrekel te besede, ga je napadel močan kašelj in kri se mu je prikazala na ustnicah.

»No, poglejte,« je dejal sodnik, »kakor vidim, ste poleg tega še bolni! Ječa je za vas zelo škodljiva, ker zrak v njej ni posebno dober. No, povejte mi vendar imena sodelavcev! Odprite mi vendar svoje srce! S tem si olajšate položaj, nam pa prihranite delo! Tako, tu imate papir in pero! Tu je tudi nekaj kratkih vprašanj; mogoče boste tako dobri in boste nanje takoj odgovorili! Da, saj res, kdo pa je bil prav za prav vaš oče? V vprašalni poli govorite vedno le o svoji materi. Učiteljica je bila, kajne? Toda kdo je bil vaš oče?«

Doktor je čutil, da je sedaj dokončno izgubljen. Da, to je bila točka, vprašanje, ki se ga je tako zelo bal. Njegov oče je sicer že umrl, preden je sam prišel na svet, toda kljub temu, bil je diakon!

»Posrečilo se nam je ugotoviti,« je dejal sodnik, »da je bil vaš oče diakon v vasi Gniluški! Zakaj ste v vprašalni poli to zamolčali?«

»Bil je vendar mrtev, še predno sem se rodil. Vzgojila me je mati, pozneje sem poučeval in si sam služil sredstva za svoj študij. Bil sem član stranke, mnogo sem delal zanjo ...«

»No, če ste že toliko napravili za stranko, potem vam bo tem laže povedati mi imena sovražnikov Sovjetske države, ki jo tako ljubite!«

»Toda jaz sem vendar popolnoma nedolžen in ne vem prav nič o tem!«

»Vaša trdovratnost vam more samo škodovati! Odkrito vam povem: obsodili so vas na smrt z ustrelitvijo in samo brezobzirna izpoved vas lahko še reši!«

Doktor se je prestrašil. V trenutku, ko je zaslišal te neusmiljene besede, je začutil, kako zelo je doslej še upal, da se vendar mora izpričati njegova nedolžnost in da vse to le ni tako resno, kot je bilo videti.

»Zakaj ste hoteli uničiti svoj rokopis?« je vprašal sodnik. »Sami morate izprevideti, da je v njem prav mnogo mest, ki vam utegnejo zelo, zelo škoditi. In dalje, vaši napadi na politruka Sidorova, besede, ki ste jih govorili v svojem predavanju proti zakonodajstvu Sovjetske republike, — vidite, v rokah imamo že dovolj indicij proti vam. Še enkrat vas pozivljam, imenujte mi imena onih oseb, ki so se z vami zarotile proti obstoju Sovjetske države!«

»Nobene zarote ni, nobenih udeležencev. In očeta nimam!« je zavpil doktor in pričel histerično ihteti. Trepetal je po vsem telesu in kri se mu je pocedila iz ust. Preiskovalni sodnik ga je gledal z občutkom, ki je bil mešanica sočutja in radovednosti; bil je še mlad in bolj malo navajen takih slik.

Končno se je doktor pomiril in obsedel na stolu, pogreznjen sam vase. Spodnja čeljust mu je negibno obvisela, v obraz pa je bil prstenosiv. Iz prsi se mu je trgalo težko dihanje.

»No, ali priznate?« je sodnik sedaj zopet vprašal, po možnosti še mehkeje in zaupneje kot prej.

Ko pa doktor le ni nič odgovoril, je spremenil glas in strogo dodal:

»Če ne poveste, vas moram poslati v mokro ječo, dokler ne priznate — ali pa boste ustreljeni! Tretje možnosti ni!«

»Tovariš!« je stokal zdravnik. »Tovariš, mokre ječe ne bom prenesel! Tuberkulozen sem in sami vidite, da izkašljujem že kri!«

»Potem morate pač priznati!«

»Toda kako naj priznam, če pa nisem ničesar zagrešil? Saj vendar ne morem kar na slepo našteti imena ljudi, ki so popolnoma nedolžni!« je skušal doktor s trepetajočim glasom objasniti sodniku.

Celoletna naročnina na:
Zbirko domačih pisateljev, 3 vezane knjige Din 132.- ali mesečno Din 11.-
Kosmos 3 vezane knjige Din 156.- ali mesečno Din 13.-
Jugoslovanska knjigarna

Tinček in Tonček v Atlantidi

163.

Boj med gorilo in pračlovekom.

Gorila je videla, v kakšni stiski je njen mladi varovanec in mu je tako priskočila na pomoč.

Že je Tinček zaslišal nad svojo glavo žvižganje bata. V strahu je pomislil: Zdaj je pa po meni!

Pa ni bilo. Gorila je še v pravem trenutku zgrabila pračloveka za roko, v kateri je vihtel bat — in tako prihranila Tinčku hud udarec.

Med gorilo in pračlovekom se je vnel strašen boj, boj na življenje in smrt. Kakor dva boksarja sta se obdelavala s pestmi. Pračlovek je bil gorili dokaj trd oreh. Imel je v sebi moč za tri današnje boksarje. Nazadnje pa se je gorila raztogotila in sunila svojega tekmeca s takšno silo pod brado, da je telebnil na tla kot posekano deblo.

KSILOLITNI TLAK

za trgovske lokale, šole, bolnice itd., za kuhinje, kopalnice je edino primeren. Že pred 35 leti se je uveljavil. Izvršuje ga

»MATERIAL« LJUBLJANA Tyrševa 36 b. Tel. 27-16

Zahvala

Za sočutje in sožalje, ki smo ga bili deležni ob težki, nenadomestljivi izgubi naše blage, dobre, ljubljene žene, mamice, sestre, tete, nečakinje in svakinje, gospe

Vide Bibrove roj. Perhavec

soproge bančnega inšpektorja

se vsem in vsakomur najtopleje zahvaljujemo.

Posebno se zahvaljujemo čč. duhovščini, čč. sestrskemu zboru Slajmerjevega doma, g. dr. Vilku Spornu za zdravniško pomoč, ravnateljstvu in uradništvu Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo, ter vsem, ki so pokojnico spremili na njeni zadnji poti v tako lepem številu.

Iskrena hvala vsem darovalcem prelepega cvetja in vsem, ki so nam na kakršenkoli način blažili našo težko bol.

Ljubljana, dne 22. septembra 1936.

Globoko žalujoči mož v imenu svojih otrok in ostalega sorodstva.

Zahvala

Za mnogoštevilne izraze iskrenega sočutja ob bridki, tako tragični izgubi našega predobrega soproga, očeta, brata, strica, svaka, gospoda

Martina Wrabl

kakor tudi za poklonjeno cvetje in vence, izrekamo vsem prijateljem in znancem, ki so ga spremljali na zadnji poti, najiskrenejšo zahvalo.

Posebno zahvalo smo dolžni našim duhovnikom za obiske v bolezni in slovesno spremstvo pri pogrebu, gospodu primariju in vsem drugim zdravnikom za veliko pozornost ob poteku bolezni, čč. sestram za materinsko skrb in nego, someščanom, prijateljem in znancem za pismena in ustna tolažila in za tako mnogoštevilno udeležbo pri pogrebu; prisrčna hvala vsem gospodom za tolažilne besede ob odprtem grobu, enako pevskemu društvu »Cecilija«, ter vsem onim, ki so nas z molitvijo in nasveti podpirali v bolezni in ob smrti dragega soproga in očeta.

Vsem Bog povrni!

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe dobe

Pletilje

iščemo za stalno. - K. Soss, Mestni trg 18. (b)

Akviziterja

za zbiranje oglasov išče Slovensko planinsko društvo v Ljubljani. (b)

Vajenci

Učenec

s potrebno šolsko predizobrazbo se takoj sprejme. Vprašati v trgovini Mikek, Studenci, Maribor.

Posestva

Droben oglas v »Slovencu« posestvo ti hitro proda; če že ne z gotovim denarjem vsaj kupca ti s knjižico da.

Naprodaj hiša s pekarno

v centru Zagreba ali se odda v najem. Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 13999. (p)

Hišo z vpeljano trgovino

takoj prodam. Plačilni pogoji izredno ugodni. Kraj industrijski, stroka mešana. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Potreben kapital« 50.000 Din« 14024

Enodružinsko hišo

z zasajenim vrtom ugodno prodam v Vižmarjih pod klancem. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Enodružinska« št. 14000

Lepo hišo

z večjo delavnico in velikim vrtom v Domžalah, kakor tudi lepo hišo z delavnico in velikim vrtom na Javorniku ob državni cesti — ugodno prodamo. Vzamejo se tudi hranilne knjižice. — Vprašati pri Društvu posestnikov, Ljubljana, Salendrova 6. (p)

Denar

V denarnih zadevah

se obrnite zaupno na moje pisarno. Solidno poslovanje. Inkaso faktur.

Srečke drž. razr. loterije!

Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka ulica 12.

Objave

Izjava in preklic!

Podpisana Kunčič Ivana, posestnica v Begunjah št. 26, obžalujem in preklicujem, kar sem dne 9. sept. 1936 ali kdaj kasneje govorila in raznašala o Božič Mariji in Gašperin Frančiški iz Begunj, zlasti, da sta na kaznilniškem vrtu kradli čebulo in da so jih pazniki podili, izjavljam, da nimam nobenega povoda za raznašanje takih očitkov ter se obema zahvaljujem, da sta odstopila od zasebne tožbe. Plačam tudi vse dosedanje stroške. Begunje na Gorenjskem, dne 15. septembra 1936.

Kunčič Ivana.

Prodamo

Ia suhe slive

debele, zaboj 10 kg 62 dinarjev, vreča 20 kg 105 dinarjev, Ia orehi, novi 50 kg 240 Din, Ia jedrca bela 5 kg 80 Din, razpošilja franko voznina — G. Drechsler, Tuzla. (i)

Za šolarje

vseh vrst obleke, pumparce, perilo itd. v največji izberi dobite poceni pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14. (i)

Kislo zelje, repo

in sarmo, prvovrstno, po brezkonkurenčni ceni dobavljam vsako množino. Homan, Ljubljana, Sv. Petra c. 81, tel. 35-39. (i

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izberi v vseh vrstah — za strojno pletenje in ročna dela po znižanih cenah pri tvrdki Karl Prelog, Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg.

Telefon 2059

PREMOG KARBOPAKETE DRVA, KOKS nudi

Pogačnik

Bohoričeva ulica št. 5.

Med

5 kg franko po pošti s povzetjem 72 Din, 40 kg franko po železnici s povzetjem 460 Din. Anton Milfajt, župnik, čebelar, Podravski Podgajci, Slavonija. (i)

Cviček

pravi dolenjski, dobite v

Centralni vinarni v Ljubljani.

MALINOVEC

pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan — se dobi na malo in veliko v lekarni dr. G. Piccoli, Ljubljana, nasproti »Nebotičnika«.

FIGE

za žganjekuho imam zopet po najnižji ceni v zalogi.

I. ORAŽEM, LJUBLJANA-MOSTE.

Važno! Novo!

Dr. IVAN PREGELJ

Osnovne črtice književne teorije

broširano Din 24·—

Dr. ANGELA PISKERNIK

Slovarček slovenskega in nemškega jezika

s slovniškimi podatki za Slovence

broširano Din 20·—, vezano Din 30·—

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA v Ljubljani

Kupimo

Kupim

bukov in hrastov žir. Ponudbe pod 44249 na Publicitas d. d., Zagreb — Ilica 9. (k)

Staro zlato, zlato zobovje in srebrne krone

kupujem po najvišjih dnevnih cenah.

A. KAJFEŽ urar

Ljubljana, Miklošičeva 14

Kupim

več rabljenih železnih ogrodij

štedilnikov za vzidavanje. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Štedilnik« 14017

Frezar

za les, pogon na jermen, dobro ohranjen, kupim. Ponudbe pod »Cena« 14025 upravi »Slovenca«. (k)

Parno lokomobilo

v dobrem stanju, s 30—35 HP — kupim. — Ponudbe na: Rihard Hlep, p. Gornja Sv. Kungota. (k)

✠

Umrl nam je danes po dolgi in mučni bolezni, previden s tolažili svete vere, naš ljubljeni soprog, oče, brat, tast in ded, gospod

Krainer Viljem

železniški uradnik v pokoju

v 67. letu svoje starosti. — Pogreb blagega pokojnika bo v četrtek ob petih popoldne iz mrtvaške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo brala v petek, dne 25. t. m. ob osmih zjutraj v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, dne 22. septembra 1936.

Žalujoča soproga in ostalo sorodstvo.

Brez posebnega obvestila.

✠

UČITELJSKI ZBOR MESTNE ŽENSKE REALNE GIMNAZIJE V LJUBLJANI

NAZNANJA PRETRESLJIVO VEST, DA JE PREMINUL NJEGOV DOLGOLETNI PREDSTOJNIK, GOSPOD

ANTON JUG

GIMNAZIJSKI DIREKTOR

SVOJEGA BLAGEGA, DOBROHOTNEGA DIREKTORJA BO OHRANIL ZAVOD, UČITELJSKI ZBOR IN GOJENKE V TRAJNEM HVALEŽNEM SPOMINU

LJUBLJANA, DNE 22. SEPTEMBRA 1936

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Viktor Cenčič.